

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtrek - Posamezna številka 20 din - LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1800 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Štev. 16 (578)

Leto XII.

NOVO MESTO, 20. APRILA 1961

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilačeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokov in fotografij ne vračamo - TISKAR: Časopisna podjetje "Delo" v Ljubljani

Ne le občina - tudi podjetja!

Kako bo razdeljen stanovanjski sklad občine Novo mesto

V začetku marca se je v naši redakciji oglasilo nekaj predstavnikov stanovanjskih združenj iz občine in prosilo, naj jim pomagamo razvozlati vozle okoli sredstev iz stanovanjskega sklada. Trdili so, da jim novomeška občina ne more nuditi pomoči, brez sredstev pa ne morejo začeti. Smatrali smo za najpomembnejše povoriti se o zadevi najprej na občini. V razgovoru s predsednikom ObLO tov. Ludvikom Golobom in podpredsednikom tov. Sergejem Thorževskim smo stili oreh, bralcem pa področje osnovne misli o letošnjih politiki s sredstvi občinskega stanovanjskega sklada.

S kolikšnimi sredstvi bo letos razpajal občinski stanovanjski sklad?

- Po predračunih se bo letos nabralo približno 126 milijonov dinarjev. 3-odstotni znesek, ki ga bomo po sklepu ljudskega odbora odvedli v skupni sklad za gradnjo tovarne ravnega stekla v Novem mestu, je že odločeno. Imeli bomo torej 126 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev za delitev.

Kako bodo ta sredstva uporabljena?

- 35 milijonov 400 tisoč dinarjev je že razporejenih za

radi dogovorjenih gradenj iz prejšnjih let. Ta znesek smo vložili v gradnjo stanovanj za borce, za gradnjo stanovanjskega bloka "Iskre" (polovico sredstev - 17 milijonov - prispeva zanj republika v obliki posojila), 12 milijonov pa je angažiranih za gradnjo postaje LM v Novem mestu kot naša soudeležba k republičkim sredstvom.

Ostala sredstva so razporejena takole: 10 milijonov je rezerviranih za gradnjo stanovanj borcem, 10 milijonov za zadržne gradnje (to je naše posojilo stanovanjskim združenjem), 15 milijonov 400 tisoč pa za dograditev stanovanj, ki jih grade delavci in uslužbenci v lastni režiji. Posojila te vrste bomo odobrili le tistim, ki imajo stavbe dograjene do tretje ali vsaj druge stopnje. Upoštevati moramo, da je marsikdo, ki gradi hišo, močno

zadolžen. Tak državljan ni čakal na to, da bi mu stanovanje dala družba, seveda pa se je moral na ta račun marsičemu odreči. Morda je videti znesek, namenjen gradnjam te vrste nesorazmerno velik v primeru z združenimi gradnjami. Letos je še tako, prihodnje leto pa bo že občutno manjši in bo v nekaj letih popolnoma odpadel, ker bomo podpirali s posojili iz stanovanjskega sklada samo zadržno obliko gradnje.

Občina je po novih predpisih dolžna skrbeti le za stanovanja prosvetnih delavcev, svojih uslužbencev, invalidov in upokojencev. Kakšne gradnje te vrste predvidevate letos?

- Za posojila gospodarskim organizacijam, zavodom, ustanovam in drugim pravnim osebam je predvidenih 49 mi-

lijonov dinarjev, od tega za območje bivše občine Žužemberk 6 milijonov. Občina bo v okviru tega zneska sodelovala za gradnjo po katerih ste vprašali, tako kot vsak drug konkurent na natečaju.

Letošnji stanovanjski sklad je torej razdeljen takole: 35 milijonov 400 tisoč dinarjev sredstev sklada je angažiranih že iz prejšnjih let, enak znesek bo porabljen za borce, za zadržne gradnje in za dograditev stavb v lastni režiji, 49 milijonov kot posojila, preostanek do zneska 126 milijonov pa je rezerva za nepredvidene potrebe.

XV. novomeška MDB "Vinko Simončič-Gašper" pred odhodom

Konec meseca aprila odide iz novomeškega okraja XV. novomeška MDB Vinko Simončič-Gašper, ki jo bo sestavljala kmečka in delavska mladina, na avtomobilsko cesto Brajava in enotnosti. Brigadi se bodo v avgustu priključili še srednješolci in v septembru mladinci v sestavi kmečko-delavske brigade.

Prizadevanje za XV. novomeško so v zaključni fazi, mladinci se pripravljajo na odhod, ki ga nekateri že nestrno pričakujejo.

Zbor brigade je v torek, 25. aprila ob 10 uri pri osemletki v Novem mestu in istega dne odhod. Brigada bo delala na odseku avtomobilske ceste pri Mominem Kamnu v naselju Hristijan Karpoš - Manojle.

D. K.

Eno uro si je tovariš Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LRS, ogledoval med svojim zadnjim obiskom v Sevnici objekta tovarne Jugotanin. S spremstvom si je ogledal podjetje, ki namerava razširiti proizvodnjo iz izdelovanjem lesenitnih plošč. Zdaj porabijo v Jugotaninu vsako leto sto milijonov vrednosti lesnih odpadkov za kurjavo pod parnimi kotli, po novem načrtu pa bi na leto pravi iz teh odpadkov lahko izdelali za približno milijardo in 300 milijonov dinarjev lesenitnih plošč, od česar bi izvažali že v kratkem času letno za milijardo dinarjev - Na sliki: vedro razpoloženi tovariš predsednik s spremstvom na dvorišču Jugotanina.

Prvomajske proslave v občini Videm-Krško

Občinski odbor SZDL je pripravljen 8. aprila sestankom z zastopniki kolektivov v občini. Razpravljali so o pripravah za praznovanje 1. maja. Sklenjeno je bilo, da bodo proslave v vseh podjetjih povezane s praznovanjem 20-letnice vstaje.

V Vidmu-Krškem bo osrednja proslava v soboto, 29. aprila. Pripravljeni bodo kresovi, med sprodom bo mesto osvetljeno z ognjem. Tudi šole bodo ob koncu šolskega leta imele proslave. Na Senovem bo za izvedbo proslave in praznovanje pokrbel sindikalni odbor in rudniški komite ZK. Proslava bo

29. aprila, naslednje dni bodo izleti na Bohor. V Brestanici bo proslava in praznovanje kot vsako leto na prostem v novem naselju. V Kostanjevid bo svetna akademija že 28. aprila. Organizirani bodo tudi skupni izleti.

Delovni kolektivi občine Videm-Krško so sklenili, da se bodo udeležili s svojimi prapori republiške prvomajske parade v Ljubljani.

Ali bo v Sevnici res zrasedla prva stolpnica?

V zvezi s pripravami za rekonstrukcijo Jugotanin v Sevnici bo za nove ljudi potrebni tudi precej stanovanj. Oglasili smo se v podjetju in se zanimali, kako nameravajo reševati stanovanjsko vprašanje za vrsto strokovnjakov in delavcev, ki bodo zaposleni pri izgradnji tovarne in po zneje v proizvodnji. Povedali so nam, da imajo že nekaj ponudb, po katerih bi se naj izbirala vrsta stanovanj. Ugotovili so, da so od dospelih ponudb najcenejša stanovanja

v stolpnici s štiridesetimi stanovanji. Posebna prednost je tudi v tem, da ima taka stavba v priložnosti prostora za otroško varstvo, pisarno za hišni svet in drugo. Vsako nadstropje ima tudi eno garsonjero; v takem posloju se samci ne počutijo kot v "kasarni". Sedaj proučujejo skupno z upravnim odborom občinskega stanovanjskega sklada in drugim podjetjem možnost financiranja te gradnje, s katero bi po možnosti pričeli še letos.

Razpravljajmo o ureditvi NOVEGA UPRAVNEGA IN KULTURNEGA SREDIŠČA

Objavljamo predlog za ureditev novomeškega novega trga, o čemer smo poročali že v zadnjih dveh številkah našega tednika. Predlog ureditve je izdelal inž. arh. Danilo Paljanec; o tem so razpravljali volivci Novega mesta, za nekatere zadnjih zborov, občinski ljudski odbor pa vabi vse prebivalce mesta, da si skicico ogledajo, morebitne pripombe pa naj pisмено sporočijo odseku za gospodarstvo na ObLO, Novo mesto, do 25. aprila 1961. Prav tako skica je razstavljena tudi v izlozbi novomeške lekarne, kjer lahko še jasneje razberete zamisel o predlagani ureditvi Novega trga. - Ker gre pri tem za izredno pomemben načrt, ki je ena izmed osnov perspektivnega razvoja Novega mesta, je sodelovanje prebivalcev prav tu nujno potrebno.

Ze v marcu 1960 je bil v Dolenjskem listu objavljen članek o nujnosti ureditve upravnega in kulturnega centra v Novem mestu. Predsedilo je že eno leto, problem ureditve pa je čedalje bolj pereč. Avtobusna postaja še vedno čaka, da dom družbenih organizacij je idejni osutek že v delu, občinski ljudski odbor pa tudi nujno potrebuje nove prostore. Vprašanje gradnje kulturnega doma je samo še vprašanje časa, čeprav je dom že sedaj potreben.

Da bi edini predel (prostor med zgradbo ObLO, tovarno obutve in hotelom Metropol), ki je v Novem mestu primeren za postavitev takšnih objektov, bil pravilno urejen, smotno izkoriščen in da bi hkrati dobil zaokroženo podoba, se je treba načrtno lotiti njegovega urejanja.

Zakaj je Novi trg za to najbolj (oziroma edino) primeren, je javnosti že znano. Glavna vodila, ki so dajala smernice za predlog ureditve celotnega kompleksa, kot ga kaže objavljena skica, so naslednja:

1. GRUPACIJA JAVNIH STAVB CIM BLIŽE SKUPAJ - POGOJ ZA NASTANEK DRUŽBENIH IN KULTURNIH SREDIŠČ V VSEH MESTIH.

Ne samo, da je v tem primeru mnogo lažje poslovanje med posameznimi organizacijami, da je ljudem, ki imajo službena opravila prihranjeno mnogo truda in časa, dajo lepo urejena središča mestu svojski značaj, videz urejenosti in prijeten občutek vsem, ki se tam nahajajo.

2. SMOTNOST IZABRE PROSTORA

Ker v Novem mestu večjih ravnih zazidljivih prostorov razen omenjenega trga praktično ni, skušamo čim pametneje izkoristiti dana površino. Zato bi bilo škoda si turturati avtobusno postajo na mestu sedanje črpalke, ker je tam idealen teren za postavitev večjega (šolskega) objekta, predviden prostor na mestu sedanjega otroškega igrišča pa je nasut, zato za gradnjo ni primeren in ločiranje avtobusne postaje popolnoma ustreza. Za čimboljšo izrabo zemljišča sta ob Ljubljanski cesti predvidena še dva objekta (št. 2, 11).

3. UREDITEV PROMETA

Promet počev in promet vozil naj bosta čimbolj ločena. Ze narav-

Ker potrebuje Novo mesto predvsem hotel za prehodne goste, ta prostor v samem središču mesta najbolj odgovarja.

6. ZRAČNOST IN OZELENITEV

Vse stavbe so tako sitirane, da ostane dovolj nezazidanih površin. Do prenatrpanosti ne more priti, zato skrbijo zelenice in novi trgi. Izguba polovice otroškega igrišča za Novo mesto sploh ni izguba, saj je dovolj prostora za ureditev igrišč drugje (na pr. na Kapljučju), zelenih površin pa je povsod dovolj.

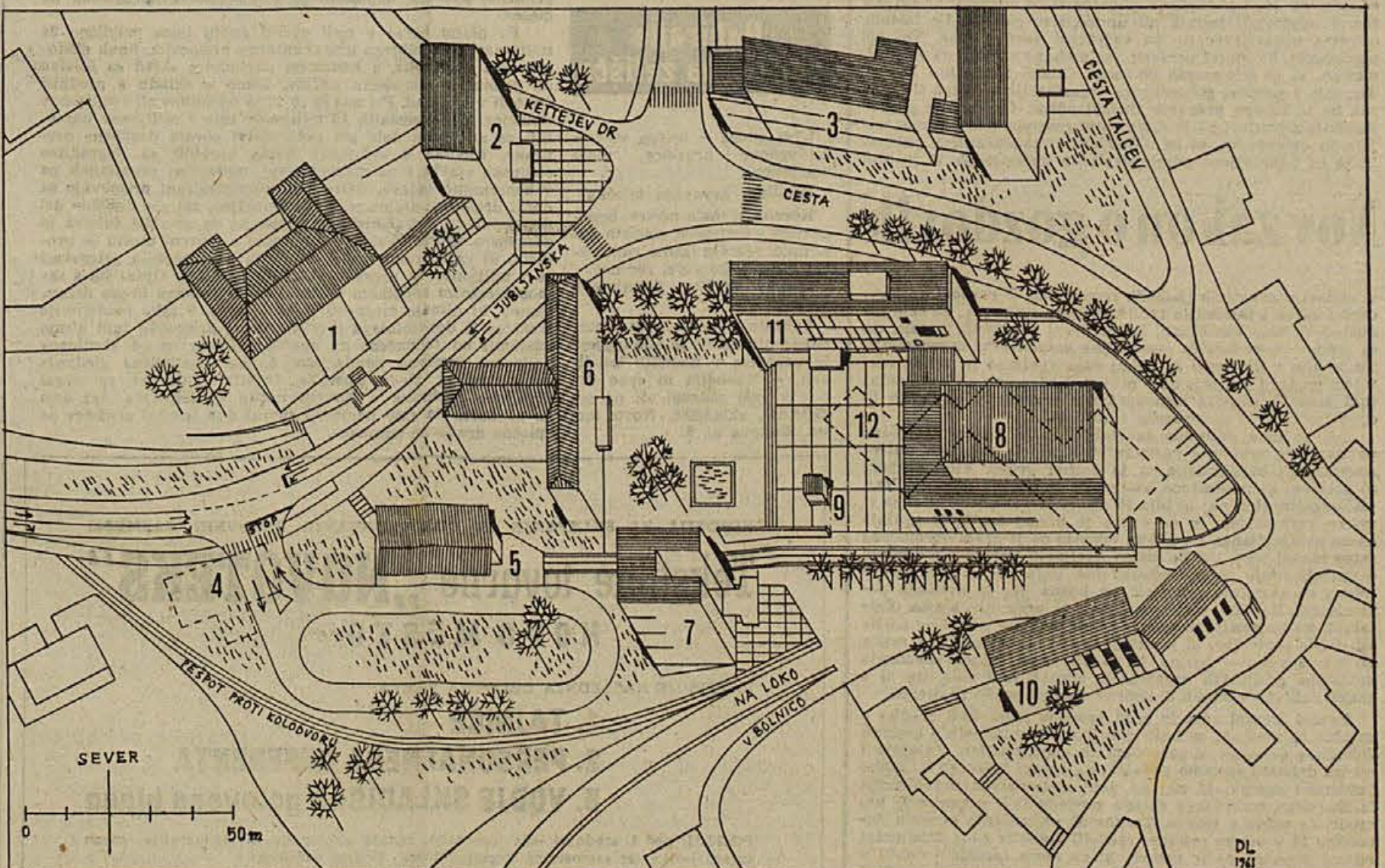
7. ESTETSKI VIDEZ

Dobra arhitektura, ureditev ploščadi, drevesni nasadi, drevedreči, korita z rožami, tlaki, zelenice, asfaltirane steze in dr. naj bodo

jamstvo za prijeten, lep zunanji videz.

8. MOŽNOST POSTOPNE UREDITVE

Predlog predvideva možnost postopne ureditve celotnega kompleksa. Ko se bo gradil kak nov objekt, naj se zunanja ureditev okrog njega izvaja po enotnem načrtu za ves kompleks. Ker vauka gradnja zahteva dolocen komunalni prispevek, bo sredstev za ves predel dovolj. Ko bo zgrajen zadnji objekt novega upravnega in kulturnega centra, bo tudi dokončno urejen ves kompleks. Ker pa je gradnja teh objektov že sedaj aktualna, je lahko ves predel novega centra z relativno kratkemu času dokončan.

Zgornja aksonometrična skica predstavlja predlog ureditve Novega trga v Novem mestu. Tu naj bi zrasedel novo upravno-kulturni center mesta, pri čemer pomenijo posamezne številke: 1. Stavbo okrajnega ljudskega odbora, 2. Dom družbenih organizacij, 3. Tovarno obutve, 4. Zgradba podjetja Elektro-Novomesto (črtkano), 5. Avtobusno postajo, 6. Dom JLA, 7. Novo pošto, 8. Kulturni dom (na mestu, kjer stoji sedanja pošta), 9. Prodajalno čaršopisov in tobaka, 10. Povečani hotel Metropol, 11. Stavbo ObLO Novo mesto, 12. Staro pošto (črtkano). - Objekti, predvideni za porušitev, so risani črtkano.

VREME

ZA ČAS OD 20. DO 30. IV.

Podavine se priključujejo ob 21., 25. in 28. IV., v ostalnih lepo vreme.

Trgovina v Brežicah

Modernizacija lokalov. Trgovsko podjetje LJUDSKA POTROŠNJA je pričelo z gradbenimi deli pri ureditvi prodavalnice na Trgu svobode. Sedanje izlozbe bodo zamenjali z modernimi okni, ki bodo daljša dovolj svetlobe in služila sodobnemu aranžiranju blaga. Ta prodajalna leži na najprometnejši točki Brežic, zato bo ta modernizacija ugodno vplivala na podobo tega dela mesta.

Non-stop prodajalna. V Brežicah so imeli do sedaj dve »Non-stop« prodajalni za živila in industrijsko blago v organizaciji trgovskega podjetja Krka. S 1. aprilom je tudi ljudska potrošnja spremenila svojo največjo poslovnico v »Non-stop« prodajalno. V tej prodajalni bo možno nabaviti vsakovrsto blago od 6. do 20. ure. Stevilni potrošniki so zelo zadovoljni s takimi prodajalnami, ker si lahko nabavljajo potrebščine ves dan.

Razsvetljava izlozb. Na občinskem ljudskem odboru so predlagali, naj bi vsa podjetja,

ki imajo izlozbe, le-te vso noč razsvetljevale. Prav bi bilo, da bi o tem resno razmisljali kolektivi in sprejeli ustrezne sklepe.

Tudi mesnice se modernizirajo: Kmetijska zadruga Brežice je pričela preurejati svoje mesnice št. 2 na Cesti prvih borcev. Stare nepraktične izlozbe so odstranili in namestili sodobna okna in vhodna vrata. Tudi notranjost bo temeljito preurejena. Stene so obložene z belimi ploščicami, počen je nov venecijanski tlak, napeljana tekoča voda in urejen direktni vhod iz prodajalne v hladilnico. Tudi opre-

ma bo nova in sodobna. Preurejena mesnica bo v kratkem odprta.

Tako je prav. Pred nedavnim je kupil potrošnik M. T. nov ženski dežnik v prodajalni Ljudska potrošnja št. 1. Dežnik, ki je sicer uvožen, je bil kljub ceni privlačen, toda... Ključka, izdelana iz plastične mase, je stranki pri preizkušnji dežnika počila. Ob reklamaciji so v omenjeni prodajalni, kljub temu da uvoženih predmetov ne morejo vrniti tovarni, primerno znižali ceno dežnika. Menimo, da je to pravilno in vredno posnemanja. — ek

KOMUNISTI MED PROIZVAJALCI

Na seji občinskega komiteja v Sevnici so razpravljali o prihodnjih konferencah osnovnih organizacij. Da bi bile čimboliš plodne, se bo celoten komitej vključil v priprave. Za sekretarje osnovnih organizacij bodo najprej posebni posveti, nato pa bodo pri pripravah pomagali

tudi sekretariat osnovnih organizacij.

Nadalje je komitej razpravljal o vsebini in načinu dela občinske konference ZK v Sevnici, ki bo 7. maja.

Posebna komisija pripravila analizo dela komunistov v organih družbenega in delavskega samoupravljanja. Pri tem so odkrili določene slabosti, na katere bo treba opozoriti tudi organe upravljanja.

— ok

V preteklem tednu spet več gozdnih požarov

Prejšnji teden je bil suh in sončen, kar je nedvomno eden glavnih vzrokov za gozdne požare. Drugi glavni vzrok pa je malomarnost državljanov, ki pri požiganju odpadkov ne pazijo dovolj, da se ne bi požar razširil.

11. aprila je zagorel gozd pri Kamni gori. Požar je zanetil lokomotivo.

12. aprila je zagorelo pri Cerkljah. Gozdni požar je uničil nad Vrhečo vasjo.

14. aprila zvečer je gorelo pri Praveloh v bližini Hinja. Vnela sta se trava in grmičevje. Istega dne je izbruhnil gozdni požar pri Kanizari za tovarno Belsad in pri Zuzemberku nad Bogdanjo vasjo.

Ne krnimo delavskih pravic

Pri socialnem zavarovanju in zavedu za zaposlovanje delavcev pogosto ugotavljamo, da nekateri delodajalci zapostavljajo tuj delovno silo in jo privlačijo kasneje ali pa je sploh ne privlačijo. Navajamo nekaj primerov, ki smo jih ugotovili lani in letos:

V gostilni Hrašter v Smihleju je delala Z. A. dva meseca in ni bila socialno zavarovana. M. O. je bila v gostilni Majster v Sentjernejem in je niso zavarovali, čeprav je delala 6 mesecev. B. M. ki je v Sentjernejem gostilni Recelj službovala 6 mesecev, je bila socialno zavarovana že 5 mesecev. V gostilni Gramošek v Trebnjem je tri mesece delala S. N. in prav tako ni bila prijavljena. Košak ima v Ljubljani samostojno čevlarsko obrt; zaposluje 4 pomočnike in vajenca. V Zagradu pri Skočjanu je imel čev-

larski obrat, v katerem je delalo 11 delavcev. Samo trije, ki so bili pri njem v službi, pa so bili socialno zavarovani. To so bili: vajenca K. A. in H. J. in pomožna delavka P. N.; ta je bila zapisana na ime delodajalca Ignaca Praznika, itd.

Kadar delodajalec socialnemu zavarovanju ne prijavi zaposlene osebe, ki ustvari dohodek na račun delavca in družbe, saj ima 7.000 dinarjev dobička že takrat, kadar nekvalificiranega delavca ne prijavi en mesec. Delavce je seveda prikriljavala, delodajalec pa spravi denar.

Primeri, ki smo jih navedli, povedo, da bo treba v prihodnje tudi o zdravstvenem zavarovanju še razpravljati, zlasti takrat, kadar kdo poskuša izigravati socialniškatne zakone. H. T.

UPRAVNI ODBOR
NOVOMEŠKE OPEKARNE, ZALOG PRI NOVEM MESTU
 razpisuje prosti delovni mest:

1. RAČUNOVODJE
 2. PERSONALNEGA REFERENTA

POGOJI: pod 1. višja ali srednja strokovna izobrazba in petletna delovna praksa, pod 2. srednješolska izobrazba z večletno prakso. Plača po tarinarnem pravilniku oziroma po dogovoru. Samski in družinski stanovanje zagotovljeno. Nastop službe 1. maja ali po dogovoru. Ponudbe pošljite na upravo podjetja najkasneje do 25. maja 1961

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V torek in sredo se je sestala Zvezna ljudska skupščina. Poslanci so razpravljali o poročilu Zveznega izvršnega sveta za lansko leto. Na zasедanju pa so razpravljali tudi o temeljnem zakonu o gozdovih. Dalje bodo spremljali tudi nekatere predpise s področja gospodarstva, ki jih je treba vskladiti z novimi predpisi o razdelitvi dohodka.

Splošni zakon o gozdovih je bil sprejet že leta 1947. Odtlej pa so nastale pri nas mnoge spremembe in le-tim je treba prilagoditi tudi zakonske predpise s tega področja. Zakon uveljavlja zlasti načelo, da je treba gospodariti z gozdovi tako, da bosta zagotovljena vzdrževanje in obnova. Za nas je to preveliko bogastvo, da bi lahko dopuščali kakršnokoli površnosti, ki bi nam v prihodnosti lahko zmanjševala ta bogat vir surovin za predelavo. Načelo zakona so zelo splošna, kajli ljudske republike in ljudski odbori naj bi s podrobnimi predpisi uredili gospodarjenje in upravljanje z gozdovi tudi v podrobnostih. Vsaka republika bo tako sama pooblastila ljudske odbore, da le-ti predložejo obveznosti in ukrepe, ki jih bo moral upoštevati lastnik ali upravljalec gozdov. Če lastnik oziroma upravljavec ne bo vzdrževal gozdov tako, kot bo predpisano, bo moral prevzeti vse dodatne stroške za izredne ukrepe, ki bi bili morda potrebni. Odslej bo nosilec gospodarjenja z gozdovi gospodarska organizacija oziroma tisti, ki mu bo to nalogo prepustil ljudski odbor. Pravica do gospodarjenja z gozdovi pa je dana vsem gospodarskim organizacijam in ustanovam, ki se ukvarjajo z izkoriščanjem gozdov. Tako bo odpravljeno administrativno upravljanje, ki je bilo

Nov zakon o gozdovih

v veljavi v nekaterih ljudskih republikah. Z gozdovi pa bodo odslej lahko gospodarila tudi kmetijska posestva, da celo industrijski lesni kombinati. Zakon torej uveljavlja načelo, da so gozdna gospodarstva samostojne gospodarske organizacije. To je bilo v Sloveniji že nekaj časa vpeljana in zakon vsaj v tem pogledu potrjuje našo prakso. Nedvomno pa bodo sedaj tudi jasnejše pravice samoupravnih organov in podjetij in organizacij, ki gospodarijo z gozdovi.

Zdi se nam potrebno zabeležiti, da je bila v tem času uveljavljena uredba o postrežnini. Z njo je določeno, katere gospodarske organizacije in kje dolžne uvesti. Tudi razponi so določeni za posamezne kategorije gostinskih obratov. Najvišja postrežnina naj bi bila 20 odstotkov. O postrežnini se je veliko razpravljalo in še danes je precej takih, ki grajo njeno uveljavljanje. Po našem mnenju pa je graja upravičena samo zaradi tega, ker še nismo uveljavili dobrih pravilnikov o razdeljevanju zbrane postrežnine. Zato ker ni teh pravilnikov, se marsikje prav nič ne pozna, da je uvedena postrežnina. Hočemo reči, postrežba ni prav nič boljša. Šele takrat, ko bo gostinske osebje sproti občutilo posledice boljše ali slabše postrežbe, ki jo nudijo gostu, bo postrežnina prišla do prave veljave. Nismo jo uvedli samo zaradi povečanja dohodka gostinskih organizacij, ampak tudi zato, da bi z boljše delitvijo osebnih dohodkov dosegli boljše postrežbo.

Zvezni izvršni svet je pred kratkim izdal tudi uredbi o zneskih zajamčenih osebnih dohodkov in minimalnih osebnih dohodkih delavcev v gospodarskih organizacijah. Zajamčeni osebni dohodki so samo podatek, na osnovi katerega bo lahko izračunan znesek, ki naj ga dobi gospodarska organizacija iz skupnega rezervnega sklada gospodarskih organizacij komune, če začne v težave. Ta znesek zajamčenih osebnih dohodkov bi v takem primeru razdelil kolektiv sam. Minimalni osebni dohodek pa je znesek, ki ga mora zaposleni dobiti v vsakem primeru, če je v delovnem razmerju. Zajamčeni osebni dohodki so razvrščeni v štiri skupine. V prvi skupini znašajo 14.300 dinarjev mesečno, v drugi 16.000, v tretji 17.500 in v četrti 19.000 dinarjev. Minimalni dohodek, to je najmanjše možno plačilo, pa je določeno z zneskom 9.500 dinarjev na mesec. Torej, gre res za minimalne vsote, tako da je boljše umno in skrbna gospodarjenje, kot pa prisvajanje ob tem znesku.

Slabe dimne naprave, vzrok požara

10. aprila ob 13. uri je zagorela stanovanjska hiša Ivana Krizmana iz Malenc pri Kostanjevici. Hiša, ki je bila lesena, je popolnoma pogorela. Požar je nastal zaradi slabe dimne naprave. Hiša je bila zavarovana za 3 milijone dinarjev, ocenjena škoda pa znaša 100.000 dinarjev.

■Pred dnevi je bil podpisal sporazum med zvezno komisijo za jedrsko energijo na eni strani in inštitutom za atomsko energijo ZAR. Ta sporazum predvideva sodelovanje v raziskovanju jedrske energije v obeh državah. Razen tega se bodo pri nas specializirali strokovnjaki za jedrsko energijo iz ZAR, ustanovljena pa bo mešana komisija, ki bo raziskovala nahačljive učinke urana v ZAR.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: gloga — belega trna — medvedove hrusčice, male marjetice.

Rastline: krvavega mlečka.

Korenine: male norice, bodeče neže — kampave, sladkih korenin, regrata (samo rumenega), pekoče koprive, repinca.

Lubje: krhlike, češminovih korenin.

Pohihte z nabiranjem. Poleg navedenih zelišč se odkupujejo še nekateri v manjših količinah. — Navodila in cene dobite v vaši zadrugi ali pa pri GOSAD, skladišče, Novo mesto, Slakova ul. 8.

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE DELOVNIH RAZMERA

Tekstilne tovarne „NOVOTEKS“

NOVO MESTO

RAZPISUJE NASLEDNJA DELOVNA MESTA:

1. TAJNICE
 2. PERSONALNEGA REFERENTA
 3. VODJE SKLADIŠČA gotovega blaga

POGOJI: pod 1. srednješolska izobrazba, znanje strojepleja in stenografije, enega tujega jezika ter samostojne korespondence. Praksa zaželena!
 Pod 2: srednješolska izobrazba, triletna praksa v personalnih zadevah.
 Pod 3: visokokvalificiran delavec v trgovini z manufakturami in večletna praksa. Plača po dogovoru. Stanovanja ni na razpolago. Ponudbe pošljite do 30. aprila 1961 na naš naslov.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Dolga pot predsednika Tita se bliža koncu. Zdal je gost predsednika Združenih arabske republike Naserja. Toda čeprav je sedanji obisk predsednika Tita v ZAR zasebne narave, ga je v Aleksandriji navdušeno pozdravilo več sto tisoč prebivalcev. Simpatije ljudi ne razlikujejo med uradnimi in neuradnimi obiski in veljajo pač osemi in ne protokolu. To je bilo tudi sicer opazljivo na vsem Titovem potovanju v Afriki.

Naša javnost vsekakor z veliko nestrpnostjo pričakuje vrnitve našega predsednika ne samo zato, ker bi rada videla svojega predsednika spet v domovini, ampak tudi zato, ker bi rada iz njegovih ust slišala povzetek in oceno njegovega afriškega potovanja. Pravzaprav pa bo lahko samo prihodnost v celoti osvetlila vse sadove te pomembne poti.

Dvanajsti april bo objevil v zgodovini človeštva kot tisti dan, ko je človek prvič prestopil prag vesoljstva. Mladi sovjetski major Jurij Gagarin je namreč tega dne poletel v vesemirski ladji okrog sveta s hitrostjo 28.000 km na uro. To je vsekakor precejšnja razlika od hitrosti nekaj sto kilometrov na uro, ki jih je dosegel major Gagarin pri svojih prejšnjih poletih z letali — kakor je sam dejal. Pomen tega poleta je tem večji, ker se je Gagarin vrnil po obkrožitvi Zemlje živ in zdrav nazaj in je lahko povedal, kako je bilo.

Razumljivo je, da so začeli z vsega sveta prihajati čestitke Gagarinu in premieru Hruščevu ob tem pomembnem dogodku. Gagarinu so v Moskvi priredili veličasten sprejem, ki so se ga udeležili vsaj najvišji sovjetski voditelji. Na mladega majorja so se dobesedno vsule častice. Zahodna Evropa je prvič gledala na televizijskih zaslonih neposredno iz Moskve.

Da uspeh sovjetske tehnike in znanosti pravzaprav ni presenetljiv, saj je že nekaj let znano, da ZSSR prednjači v vesoljski tehniki. Presenetljiv je nagli napredek, saj pred dvema ali tremi leti še optimisti ne bi hoteli napovedati, da bo že leta 1961 prvi človek letel okrog Zemlje ali celo na Meseč — kdo ve? Na vprašanje nekoga novinarja na tiskovni konferenci v Moskvi v navzočnosti Jurija Gagarina in predsednika sovjetske Akademije znanosti, kdaj bo poletela

Človek v vesolju

za lastovka na Meseč, je zadnji odgovoril: »Lastovke letijo na spomlad.« Katero polimlad?

Na drugem koncu sveta na zahodni polobli se je položaj nenadoma nevarno zakusak. Ne bi sicer mogli trditi, da je do poslabšanja prišlo povsem nepričakovano, res pa je, da ni nihče pričakoval tako obsežnega izkranja proticastrovskih sil na Kubu. Z oporišč v ZDA, predvsem na Floridi, in v Guatemali je prišlo nekaj tisoč ljudi, ki so se prej urili, in se izkrcalo na več krajih na Kubu. Nekaj so jih spustili tudi s padal. Pred tem so »neznan« letala napadla nekaj letališč in pilotovskih položajev ter ubila in ranila več civilistov.

Ko to pismo je voljski položaj skrajno nejasen. Ni pa nobenega dvoma, da gre za invazijo velikega obsega in ne samo za diverzantsko akcijo. Toda ne glede

na izhod vojskih operacij, je treba reči nekaj besed o politični in moralni plati napada na Kubo.

Najsi ameriški delegat v OZN Steven-son še tako zatrjuje, da ameriška vlada nima pri napadu na Kubo prvotni vmes, je vsakomur jasno, da brez aktivne podpore ameriških oblastev invazija, vsaj v takšnem obsegu, ne bi bila možna. Res je, tudi Castro se je pred leti izkrcal s Floride na Kubo, toda to je storil z dvajsetimi možmi brez podpore ameriške vlade, ki je takrat še dajala vso moralno in materialno pomoč Batisti. Castro takrat ni imel na razpolago bombnikov in na tisoče najemnikov, ampak se je moral nekaj let bojevati v gorah Sierra Maestre, da je naposled zmagal.

Lahko torej govorimo o neposredni intervenciji ZDA, ko so se izjavljali vsi drugi poskusi spodkopati Castrovo režim. Načrt je jasen: vzpostaviti vsaj nekaj »mostiče« na kubanskem ozemlju in potem »importirati« emigrantsko vlado, ki bi jo ZDA in tiste južnoameriške države, ki zvesto poslušajo namige iz Washingtona, takoj priznale kot zakonitoe.

V nekaj dneh bomo videli, kak se bo zgodilo. Toda s svojo akcijo so si ZDA še bolj pokvarile položaj v Latinski Ameriki in ponovno dokazale, da je Monrojev doktrina po polnoverjanju Washingtona samo pretveza za zaščito ozkih interesov severnoameriškega kapitala na zahodni polobli.

Razvoj tudi v obrtništvu

Na posvetovanju obrtnih delavcev, ki je bilo v petek, 14. aprila, v Novem mestu, so uvodna poročila poudarila, da v manjših podjetjih sindikalne organizacije še niso našle prave vsebine dela. Težnja, da bi zlasti v manjših podjetjih delavstvo samoupravljanje res prišlo do izraza, je bila, žal, čisto samo želja proizvajalcev, saj se je volja upravnikov le preveč odražala, kadar je šlo za odločanje o posameznih ukrepih. Najbrž je precej krivo to, da še ni povsod urejena analitična služba. Honorarni uslužbenci, ki v tej delajo, nimajo možnosti, da bi pripravili potrebno gradivo in ga nudili delavskim svetom, kadar se n. pr. ti pripravljajo na se- stanke in podobno. V prihod-

podjetjih, je zelo dobra, saj bodo le tako hitreje prešli na stimulativejšje nagrajevanje. Da bi službe čimprej začele naj bi pomagala tudi občina in v ta namen osnovala poseben sklad.

Več delegatov je nato spregovorilo o vprašanju vajencev. Poudarili so, da je boljše, če obrtnega vajenca izučijo na delovnem mestu, kot pa da se v potrebnih šoli nauči le oske specializiranih del. Prihodnja sodelovanja naj bo tudi v obrtni stroki delitev dela, na to pot pa bi prišli le s pručevanjem na delovnem mestu, kjer bi delavci bolj spoznali dočeno stroko.

I. Z.

Kratke Z RAZNIH STRANI

■ Predsednik Leopoldvillskega režima Kasavubu je izjavil, da je Leopoldvillska vlada pripravljena izvajati resolucijo Varnostnega sveta z dne 12. februarja.

■ Generalna skupščina OZN je sprejela resolucijo o umiku tujih najemnikov iz Konga in resolucijo, ki zahteva takojšnje izpustitve vseh kongoskih politikov, sklicanje parlamenta pod zaščito OZN in imenovanje komisije za pomiritev.

■ V portugalski koloniji Angoli je prišlo do novega sporazuma med vojskimi patruljami in uporniki. V glavnem mestu Angole Luandi so uvedli policijsko ured. Po vsej koloniji so širi osvobodilno gibanje. Tako da mora Salazarjev režim nenehno pošiljati v Angolo okrepite.

■ Britanska admiraliteta je sporočila, da se na Daljnem Vzhodu začeli manevri protosovjetskih enot SEATO. V manevri sodelujejo pomorske enote Britanije, ZDA, Avstralije, Nove Zelandije in Tajlanda.

■ Indijski obrambni minister Krishna Menon je izjavil, da je zdaj na svetu okrog 20 držav, ki bi lahko izdelale atomsko bombno, med njimi tudi Indija.

■ Agencija Associated Press je izjavila, da so si mednarodne vlade Patet Lao dosegle novo uspeho v južnem delu osrednjega Laos in da držijo zdaj v rokah položaje 25 milij daleč od tajlandske meje. S tem je Laos prerezan na dva dela. To bi utegnilo biti pomembno pri določanju erte prenehanja sovražnosti.

■ V Jeruzalemu se nadaljuje poves potjo vojnejo zločinu Eichmannu. Njegov zagovornik Servatius skusa na vse načine izpodbiti pristojnosti sodišča, da bi sodilo Eichmannu. Po njegovih izjavi bo Eichmann zahteval »zaščito Zahodne Nemčije«.

■ Kairski listi pišejo, da je finančni ministar predsednik Kasmem izjavil, da je iranska vlada sklenila ponovno odpreti mejo med Irakom in sirsko pokrajino ZAB ter ukiniti vse doseganje omejitve v trgovinskih stikih in mednarodnih odnosih med obema državama.

lis-3

Univerzalno avtomobilsko mazivo

TO SPECIÁLNO IN UNIVERZÁLNO MAZIVO JE IZDELANO NA PODLAGI LITJEVIH MIL, JE PA EDEN IZMED NAJNOVEJŠIH IZDELKOV

TOVARNE »ISKRA« ZAGREB

»KRKA«

TOVARNA ZDRAVILNO MESTO

TOVARNA TISKANEGA BLAGA TISKANINA - KRANJ

Telefoni: centrala 28-81

- Nudimo vam priznane izdelke: bombažne in stanične tkanine v vseh modnih barvah in odtenkih.
- Naše tkanine so znane na domačem in inozemskem tržišču kot kvalitne glede izdelave in trajnosti.
- Naročila izvršujemo točno in solidno.

Vsemu prebivalstvu Dolenjske čestitamo za 20-letnico vstaje slovenskega naroda in za praznik dela — 1. MAJ!

DOZ na pragu samoupravljanja

22. aprila bo kolektiv podružnice DOZ Novo mesto izvolil svoje prve organe samoupravljanja

Državni zavarovalni zavod - "DOZ" - je do danes še edina strogo centralistično urejena ustanova v FLRJ. Kolektivni velike mreže podružnic, ki je razporejena po vsem ozemlju Jugoslavije so vse doslej opravljal v naši državi pomembno nalogo: z zavarovalnimi pogodbami so štutili pred nepredvidnimi nesrečami splošno ljudsko imovino, pa tudi posameznike. Predvsej kapitalistične zavarovalne družbe na našem ozemlju so sicer imele za dobičkolca. Dobro deli sredstev, ki so jih zavarovalnici takrat s trudom uplačevali je bil, lahko bi rekli, proč vržen denar...

V povojni izgradnji je morala tudi zavarovalna služba najti v novi družbeni ureditvi svoj prostor, zato je bil v merilu FLRJ ustanovljena DOZ. Nova zavarovalna ustanova je s pomočjo svojih teritorialnih enot kmalu organizirala svojo zastopniško zavarovalno mrežo.

Ustvarjena sredstva so se stekala v centralne sklade iz katerih so pokrivali škodo v družbenim in zasebnem sektorju. Zaradi tega stroški nesreč, še posebej elementarnih, niso mogli močnejše prizadeti razvijajočega se gospodarstva. V tem se gotovo skrivanja velik pomen in vloga nove zavarovalne službe, ki so jo opravljali DOZ.

ROZVOJ JE ZAHTEVAL

Ko smo leta 1950 predali delovnim kolektivom z zakonom o delavskem zavarovanju, enajst let nazaj, za gospodarstvenike in upravljanje, so ostale izven tega zakona še javne službe in razne ustanove. Nagli razvoj gospodarstva je naravnost vse širše prenašanje pristojnosti na hkrati materialne osnovne nazdovi. Praznino v javnih službah in v vrsti ustanov, kjer ni bilo pogojev, da bi uvedli delavsko samoupravljanje, smo izpolnjevali s porajajočimi se organi družbenega upravljanja. DOZ je ostal odkrit tudi za pravice vse dosegel. Ostal je strogo centralistično in administrativno urejena ustanova. Člani njegovih kolektivov in družbi niso bili upoštevani kot proizvajalci, ki nekaj ustvarjajo.

Na področju novomeške podružnice DOZ je bilo lani zbranih 268 milijonov dinarjev vplačil za razne vrste zavarovanj, enak znesek pa je bil iskodovano tudi izplačanje. Ta sredstva so enaka onim, ki jih ustvarjajo v našem ožrju kolektivni posamezniki srednje veliki gospodarski organizaciji. Navzlic temu kolektiv novomeške podružnice doslej ni sam razpolagal z ustvarjenimi sredstvi in je prejel administrativno določene plačila.

Podružnica je lepo razvila preventivno dejavnost, saj je bilo lani porabljenih na razne načine in te namene preko 100 milijonov dinarjev (za gasilsko, za veterinarsko, za prometno ter za zdravstveno delo in za pridelavo pri delu). Skladi so se ustvarjali izrazito centralistično. Z njimi sta razpolagali največ Generalna direkcija DOZ v Beogradu in deloma repu-

bliska direkcija v Ljubljani. To je onemogočalo tesnejše sodelovanje podružnice s komunjo. DOZ bi lahko komuni s svojimi sredstvi pomagala marsikaj iz zadreg, pa je bilo to onemogočeno.

Dolgolocene težnje kolektivov podružnic, neusklajenost centralističnega režima DOZ s splošnim razvojem ter vprašanje politike s sredstvi, vse to mu je narokovalo novo rešitev. Še posebej je vplival novi sistem delitve dohodkov. Zato so predvideni novi občinski in medobčinski zavodi. Le-ti bodo zbrali sredstva v občinskih denarnih zavodih, kar bo omogočalo boljše politiko s sredstvi.

NOVE NALOGE KOLEKTIVA-UPRAVLJAVCA

Zaradi splošnega družbenega pomena zavarovanja, ne moremo prepuštili vseh pristojnosti za odlojanje kolektivju. Odslej bosta v DOZ dve obliki upravljanja: družbeno upravljanje bo predstavljala upravni odbor, zamelek delavskega samoupravljanja pa bo Svet delovnega kolektiva. Upravni odbor sestavljajo predstavniki zavarovalnice, ki s pomočjo nje govarijo finančno politiko novega zavoda.

TA PROSTOR SMO ODSTOPILI PODRUŽNICI DOZ NOVO MESTO

varovalnega zavoda. UO odloča koliko sredstev se steka v posamezne sklade in te sklade upravlja. Svet kolektiva kot organ samoupravljanja gospodari z delom premije, ki se izloča za stroške poslovanja. Sredstva, ki jih podružnica s svojo delavstvom zbere se delijo na dva dela: funkcionalno premito na režijski dodatek. S funkcionalno premijo, ki se deli na sklade, upravlja UO, z režijskim dodatkom pa gospodari svet delovnega kolektiva. V prvem tromesečju letos je kolektiv že ustvaril 2 milijona što tisoč dni prejšnjakov dohodka v okviru režijskega dodatka. Svet del. kolektiva bo odločal kako uporabiti ta sredstva: koliko za standard, koliko za oseb-

Posvetovanje zdravstvenih delavcev

15. aprila je bilo v hotelu "Sremič" v Vidmu-Krškem posvetovanje zastopnikov zdravstvenih domov iz Senovega, Sevnice, Brežic in Vidma-Krškega. Posvetovanja so se udeležili tudi predstavniki socialnega zavarovanja in šefi odsekov za zdravstvo pri ObLO. Zivahno so razpravljali o pripravah za izvajanje novega zakona o zdravstvu in glede sklepanja pogodb o pavšalni zdravstveni službi.

Priprave na volitve v združni svet

Združni svet kmetijskih združenj v Žužemberku je na zadnjem razpisal volitve v nov združni svet. Sporazumel so se, da bo novi združni svet štel 50 članov, in sicer 30 članov zadruge ter 20 delavcev in uslužbencev zadruge. Volitve za člane kolektivna zadruga bodo 20. aprila, za združni pa 23. aprila. Na področjih občnih zborih je bila sprejeta kandidatska lista iz vrst članov zadruga, na sestanku sindikalne podružnice pa iz vrst delavcev.

Nič več strahu pred sušo

Nič več strahu pred sušo pravijo agronomi kmetijske zadruga v Črnomlju. Čez 300 hektarov preoranih stečinov v okolici Krasinca in Grbelci je zdaj rodovitno polje, ki se nekoliko razlikuje od ostalih

Za n proti v Brežicah

V sredi marca je bila v Brežicah seja sveta stanovanske skupnosti, na kateri so predlagali več zadev. Stanovanska skupnost je prejela 145.000 din od ObLO kot prezešek po likvidaciji bivše stanovanske uprave. Približno 800.000 dinarjev sredstev se bo steklo letos na njen račun iz najemnin za stanovanja in poslovne prostore. Ker mnogi hišni sveti v Brežicah sploh ne obratujejo ali prispevajo za stanovansko skupnost ali pa ga obratujejo nepravilno, je svet predlagal občni kot upravni odbor, naj opravi kontrolo poslovanja hišnih svetov. Skupnost bo po sklepu ljudskega odbora prejela letno 800.000 din dotacij. Letos bo torej razpolagala s tem, kar je že na ziro račun in s predvidenimi dotokom sredstev s približno 2 milijona 200.000 din. Ker je to sorazmerno majhen znesek, so sklenili še enkrat zaprositi kolektivno za finančno pomoč.

V Brežicah je največja potreba po urejenem obratu družbene prehrane in po javni strojni pralnici. Na seji sveta so ustanovili komisijo, ki bo določila zmogljivost pralnice in kupila primerne stroje. Prostor za pralnico je že izbran.

Malo težje je z obratom družbene prehrane, čeprav je več kot potreben. Nekaj podjetij sicer ima urejene obrate za enolončnice, vendar je še veliko takih, ki tega vprašanja niso niti našli. Pa tudi zaposleno ženo mora stanovanska skupnost razbremeniti kuhinje.

Največ težav je s prodajo mleka. Po zamisli stanovanske skupnosti je Brežice naj bi mlečna restavracija, ki nima pogojev za razvoj v kosestanjem lokalni, počasi prešla v obrat družbene prehrane. Seveda bodo morali akcijo finančno podpreti tudi kolektivji, zato ne bo odvček, če bodo žele proizvajalci v kolektivih v tem resno razpravljati. Vprašanje povzroča pravica, »vezirno reakcijo«.

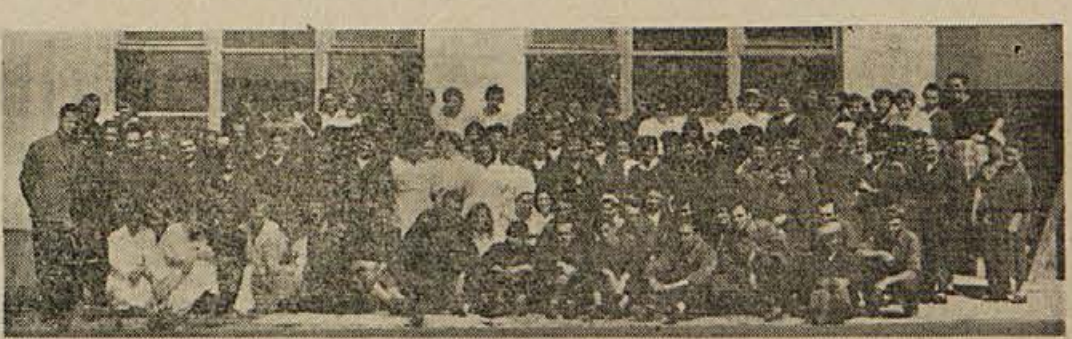
Mlečna restavracija bi se preselila v vasi Levo stran pri Lebarju. Izpraznil bi jih morala delavska univerza, ki bi se preselila v prostore Doma družbenih organizacij, PTT podjetje bi se preselilo v prostore, kjer je zdaj podjetje "Tobak", stanovanska skupnost in krajevna organizacija SZDL bi se preselili v Zagariju, izpraznjeno prostor mlečne restavracije pri Lebarju pa bi zasedel frizer Milan Kralj. Kombinacij za preselitev je bilo do zdaj izdelanih že zelo mnogo, vendar ni bila še nobena uresničena. Občinski ljudski odbor je sklenil prepustiti stanovanski skupnosti izdelavo predloga za preselitev, vendar smo slišali, da predstavniki na občini še vedno pomišljajo, čeprav je izbran. Nekaj težav je tudi v kolektivom mlečne restavracije, ki še pomišlja, ker ima za seboj kup bridkih izkušenj iz časov, ko je začel z obratom. Na stanovanski skupnosti so nam zagotovili, da bodo v preureditvi obrata vložili do 400.000 din, da načrte že pripravljajo in da vlozene investicije obrata ne bodo obremenile. Prepričani smo, da se bodo le pogovorili s kolektivom mlečne restavracije.

Na seji sveta so razpravljali tudi o predlogu stanovanske skupnosti za ureditev pločnikov, ki ga bo ObLO še letos upoštevali. Iz poročila poravnalnega sveta je razvidno, da je uspešno rešil 21 spornih zadev, za 6 zadev pa so poravnave še odložene. Vse sporne zadeve so bile doslej rešene s poravnavo v zadovoljstvo obeh strank. Razpravljali so še o otroških igriščih, kjer bi se matiki lahko igrali. V Brežicah je dostojen le eno tako igrišče, še enega bodo zgradili v otišarski koloniji na pobudo SZDL. V ta namen bo ustanovljena posebna komisija SZDL, prebivalci pa so že zbrali prispevke v vrednosti 30.000 din.

Imamo močno zadrugo

Od volitev prvih združnih svetov pa do danes je kmetijsko Bele krajine preživelo znatne izpremembe. Tovariš inženir, naštejte nam glavne vzroke teh izprememb?

— Osnovni vzrok naglega razvoja kmetijskega je silovit razvoj proizvodnje na socialističnih kmetijskih obratih in

Ob prazniku delovnega kolektiva semiškega obrata IEV

Te dni proslavljajo semiški kolektiv obrata IEV 10-letnico obstoja. V aprilu 1951 je bil namreč ustanovljen obrat za proizvodnjo kondenzatorjev. Takrat je v skromnih prostorih bivšega kmetijskega posestva začelo delati prvih osem delavk. Postopoma se je število zaposlenih povečalo in je 1958 izdelovalo kondenzatorje že 117 delavcev. Zdaj je v kolektivu že 200 ljudi, največ žena in deklet. Obrat se je razvil v pravo tovarno. Z veliko izbiro raznih vrst kondenzatorjev oskrbuje jugoslovanske radijske ustanove pa tudi telekomunikacijsko in električno industrijo. Sem so prišli kondenzatorji za radioaparate, telefonije, avtomobilski kondenzatorji, zagonski kondenzatorji za elektromotorje, kompenzacijski kondenzatorji, kondenzatorji za odpravljanje električnih motenj itd. Lani je obrat dosegel 512 milijonov bruto produkta, letošnji plan pa je 735 milijonov dinarjev proizvodov.

Kolektiv bi lahko že letos izdelal za milijardo dinarjev proizvodov, če bi bili pravočasno dobavljeni stroji in nekaj druge opreme, ki jo predvideva načrt. Pripravljajo tudi rekonstrukcijo, kar bo omogočilo, da bo zaposlenih 400 ljudi, proizvodnja pa se bo povečala za 2 milijardi dinarjev letno. Hkrati bodo odpravili vprašanje nezaposlenosti tamkajšnjega prebivalstva.

Z uvedbo nagrajevanja po učinku je v obratu delavcem omogočeno, da sami odločajo o dohodkih. Dostojen je normiranih okrog 70 odstotkov del v proizvodnji, težiijo pa, da bi dosegli 100-odstotno normiranje.

Obrat je osnoval tudi svojo menzo, kjer dobijo zaposleni toplo malico in kosilo. Redna prehrana je torej zagotovljena, kar je zelo pomembno, zlasti če upoštevamo, da največ delavk prihaja na delo iz okoljskih vasi, nekateri pa tudi ured daleč.

Kolektiv uspešno uveljavlja svoje pravice v delavskem samoupravljanju. Tako odloča obratni delavski svet o planskih nalogah, pravilnem izkoriščanju proizvodnih sredstev itd. Ko se bodo združila podjetja »Iskra«, »Telekomunikacije« in »IEV«, pričakujemo še več samostojnosti v delavskem samoupravljanju.

Kolektivju IEV v Semiču čestitamo k prazniku in mu želimo še nadaljnje delovne zmagel

Imamo močno zadrugo

Pred nedeljskimi volitvami združnih svetov v Črnomljski občini

V Črnomljski občini se je 7 kmetijskih združenj združilo v eno samo gospodarsko in organizacijsko močno združno enoto. Čez tri dni - v nedeljo, 23. aprila - bodo združni volitvi nov združni svet. Obiskali smo tehničnega vodjo združene KZ Črnomelj tov. ing. Rada Dvorčaka in ga zapeljeli v pogovor.

Kljami Seveda pa ni bilo reševanja omejenih nalog sistematično in smotno v vseh združenjih. Slednje je bilo paše odvsnio od sestavljen združnih svetov.

Vzporedno z delovanjem združnih svetov se je bistveno menjal odnos kmetijskih proizvajalcev do zadruga. Medtem ko so sprva gledali na zadrugo kot organizacijo, ki jim kot trgovina posreduje določene potrebščine, gledajo danes v njej gospodarsko organizacijo z obsežnim proizvodnim programom ter določeno investicijsko politiko.

Kvaliteta dela po posameznih KZ je imela močan odraz v strokovnosti in sposobnosti upravnih ter ostalih uslužbencev. Primalo paznje smo posebej opazili in strokovni izobražbi zaposlenih in izobraževanju ni dobajajo gospodarsko-tehniškega razvoja KZ. Zaradi tega nas seveda niso smele čuditi razne slabosti in spadi, ki so prihajali do izraza na sestankih združnih svetov. Pomanjkanje stro-

kovno usposobljenih delavcev v združenih je bilo glavni vzrok za počasno uveljavljanje lastne kmetijske proizvodnje, n. pr. sadjarstva, pištališ, pridelovanja krmnih rastlin itd.

Kaj pričakujete od novozvoljenih združnih organov?

Novo volitve v zadrugačne organe so zelo pomembne za nadaljnje povečevanje kmetijske proizvodnje in za razvijanje socialističnih družbenih odnosov na vasi. Pogotično se bo sodelovanje in socialno slehernega proizvajalca v združnih obratih ter vseh združnikov pri usmerjanju proizvodnje, organizacije dela in gospodarjenja v zadrugi.

Novi združni sveti bodo morali tudi v bodoče posvečati vso pozornost biranju zadrugačne proizvodne naloge sodelovanja in se posluževati vseh močnejših oblik vključevanja privatnih proizvajalcev v organizirano in čimbolj specializirano proizvodnjo.

Za izpolnitev lastnih nalog in za razvijanje sodelovanja bodo zadrugi samoupravni organi poveljali osnovna sredstva - zlasti strojni park daleč strokovni kader, razširili in utrjeni odnose in v prodajno mrežo za kmetijske pridelke ter proučili možnosti predelave kmetijskih pridelkov.

Z reorganizacijo gospodarstva službe je dobila zadruga dodatne naloge v zvezi z gospodarjenjem privatnih gozdov. Združeno sodelovanje pri vzgoji, negi in izkoriščanju bo omogočilo načrtnejšo gospodarsko proizvodnjo, pridobivanje kvalitetnejših lesnih sortimanov in uveljavljanje novih odnosov.

Združni sveti bodo imeli vsakakor vpliv pri razvijanju krajevnih skupnosti. Sodelovali bodo pri organiziranju obratov družbene prehrane, ustanov za varstvo otrok in drugih servisov.

Kakšne so bile konkretne priprave na volitve v Črnomljski KZ?

Kandidatska lista je bila sestavljena v skladu z novimi združnimi pravili, po katerih so delavci in uslužbenci KZ in njihovih obratov uslužbenec najmanj s 50% uslužbencev.

KZ je dejansko sestavljena iz treh ekonomskih enot, in to: zadrugačne proizvodnje, kmetijskega obrata in gozdnega obrata. Vseštak od omejenih ekonomskih enot bi imela svoj delavski svet in upravni odbor, katere bodo seveda vložili posebej. Od centralnega sveta in upravne odbora se bo predenajša leta omejenih ekonomskih enot bi predlagali proizvodne in finančne plane, prav tako pa tudi predlagali delitve dohodka. Centralna organa bosta imela le koordinacijsko vlogo.

„Združimo moči in izkušnje“

jonov bruto proizvodva, v letu 1965 pa ga bo približno 500 milijonov.

Upravnik KZ Videm-Krško nam je povedal, da bo kolektiv volil svoje predstavnike v združni svet 22. aprila, kmetij bo združni pri 23. aprila. Enih in drugih bo v novem združnem svetu po 50 odst. Te dni so se kmetovalci na področnih občnih zborskih pogovorih o nalogah zadruga in predstreli kandidatske liste na vaških prednih volilnih sestankih. Kmetijska zadruga bo imela 3 poslovne enote: gospodarski obrat, svoj proizvodni obrat s specializirano proizvodnjo na Sremiču, v Stari vasi in na Zadovinku, ter poslovno enoto za ostalo dejavnost. Vsaka poslovna enota bo imela svoj delavski svet in UO.

V živinorejskem obratu na Zadovinku bodo povečali število goved iz 70 na 120. Ker

bodo potrebovali več krme, bodo zgradili dva silosa za 300 kub. metrov krme. Na Trški gori bodo uredili ribezov nasad na površini 10 ha. Upajo, da bodo s pomočjo Vodne skupnosti regulirali potok Pašnjak, ki poplavlja 15 ha obdelovalne zemlje. V Stari vasi bodo uredili sodobno vrtnarijo na površini 10 ha, na Polsci breskov nasad na površini 3,5 ha, na Sremiču je od 12 ha vinogradev dobršen del (8 ha) na živnih oprah, površine pa bodo razširili in obnovili še 50 ha vinogradev. To je samo del načrtovanja KZ Videm-Krško. Potrebna sredstva so večinoma že zagotovljena.

Ali boste zmogli tako obsejne načrte? smo vprašali upravnika zadruga tov. Maksa Bačiča.

— Imamo dovolj strokovnega kadra, pridobili smo že bogate izkušnje, pri kmetovalcih pa smo si ustvarili ugled in zaupanje. Tudi občina ima mnogo razumevanja za naše delo, vse to pa je zadosten potrok, da bomo uspeli!

Drago Kastelic

Metliška črnina

Ali že veste, da je metliška črnina ena izmed najbolj zaželenih in cenjenih črnin, ki jih zahtevajo poznavalci dobre vinske kapljice?

Dobro metliški črnini daje njena ubranost, elegantna cvetica, pitnost in ljubkost. Metliško črnino in druga belokranjska vina odkupuje, neguje in prodaja podjetje VINO BREŽICE s svojim samostojnim obratom v Metliki.

Klet v Metliki, ki je sodobno zgrajena in tehnološko opremljena, se nahaja v osrčju znanih vinorodnih gor in predstavlja ključni objekt Bele krajine in Dolenjske. Klet omogoča obratu, da lahko zadovoljvi v polni meri svoje odjemalce na domačem in inozemskem tržišču.

Klet je v zadnjem času razširila svoje delovanje tudi v Spodnje Posavje; njeno črnino točijo na tem področju v naslednjih gostinskih lokalih: v gostilni Zinke Budič, Catež, v gostilni GRIC v Catežu, v gostilni JEZ v Radečah, v gostilni Jožeta Kalina v Bregani-Jesenice na Dolenjskem, v Kolodvorski restavraciji v Zidanem mostu, v gostilni Na križišču v Sevnici, v gostilni Pri pošti v Brežicah, v gostilni Murko in Krškem, v gostilni Vide Polc v Leskovcu, v gostilni Jožeta Praha v Velikih Malencah pri Krški vasi in v gostilni Franciške Vahtič v Cerkljah ob Krki. Vina iz metliške kleti dobite razen tega v vseh večjih krajih, na željo pa vam z njimi postrežejo tudi v Celju in v Mariboru.

POTROŠNIKI: pijte naša priznana vina in prepričali se boste o njihovi visoki kvaliteti, spoznali pa boste hkrati tudi uspehe prizadnega dela delovnega kolektiva ki čestita vsem delovnim ljudem za letošnji praznik dela 1. maj!

Letos osem lokalnih MDB

nile korak naprej v komunalni izgradnji našega področja. Razgovori z vsemi investitorji, ki žele pomoč mladine, še niso zaključeni, vendar lahko že naštejemo nekaj mladinskih brigad, ki imajo naloge že določene in se že ustanovljajo.

Julija bo pričela delati v Žužemberku II. srednješolska-študentska brigada »Jože Slak-Silvo«, ki bo nadaljevala z lani začetim delom in hkrati pomagala pri ureditvi Žužemberka za okrajno praznijo, ki bo tam 22. julija.

Na Otočcu bo prav tako julija zavihtela krampe in lopate brigada »Tone Tomšič« v kateri bodo sodelovali študenti pravne fakultete iz našega in drugih okrajev. V juliju bodo delale mladinske delovne brigade v občini Brežice pri gradnjah in popravilu cest, v občini Sevnica prav tako, v Metliki pri gradnji športnih objektov in cest, ter še občane brigade v občinah Črnomelj, Novo mesto in Videm-Krško.

Mladinci in mladinke se še vedno lahko prijavijo v te brigade, še posebej oni, ki se ne bodo udeležili zvezne delovne akcije. Vaakdo izmed njih se lahko vključi v katerokoli brigado!

SD

Na sestanku predstavnikov dravskih elektrarn so osnovali iniciativni odbor, ki bo proučil možnosti za zgraditev šestih dravskih elektrarn v eno podjetje. Sklenili so, da bodo upoštevali želje posameznih kolektivov glede zgraditve.

Tovarna vagonov v Kraljevu je izdelala drugo serijo 190 tovornih vagonov domače konstrukcije. To so posebni 4-osni vagoni z mehansko za naspivanje gramozna za železniške proge. Medtem ko je bilo prej za naspivanje 50 kubikov gramozna potrebno 80 delovnih ur, nastalo v vagonu za eno nalogo 10 minutah. Za vagon se zanima več podjetij.

Hmeljnik vabi

Avto cesta je odkrila mnogo lepote Dolenjske, mnoge pa je tudi rešila pozabe. Med njimi je tudi grad Hmeljnik.

Pred vojno je bil ta grad zelo znan. Po vojni je ostal razvalina in nanj smo nekako pozabili. Le otroci okoljskih vasi so bili njegovi zvesti obiskovalci. Toda tudi kot razvalina je lep. O tem pričajo številni obiskovalci, ki prihajajo sem peš in z avtomobilom. Od tod je lep razgled po Dolenjski, kadar pa je ugodno vreme, se vidi prav daleč, celo do zasneženih Alp.

Pred dvema letoma so začeli grad obnavljati. Toda veliko je porušenega in dela počasi napredujejo. V petletnem gospodarskem načrtu občine Novo mesto je tudi dokončna obnova Hmeljnika, ki bo postal priznana turistična točka. Na avto cesti je pred odcepom napisano »Hmeljnik«. Toda tam, kjer se odcepi s kartelevske ceste cesta za Hmeljnik, ni nikakrge znamenja. Zato ni čudno, da pot na Hmeljnik nekateri najdejo, drugi pa zavijejo v Koteljevo, nakaer se jezni vračajo na avto cesto ali pa morda tudi na Hmeljnik. S pomočjo občine naj bi se na Hmeljniku uredili tudi vsaj zadnji bife, ki bi bil odprt ob nedeljah in praznikih, ko je tu največ obiskovalcev. Nekoga od domačinov, ki dobro pozna zgodovino Hmeljnika, bi lahko usposobili za vodiča. Skušnje namreč kaže, da obiskovalce vse to zanima. (Če bi stal grad kje v inozemstvu, bi zaračunavali že vsak pogled, pobirali vstopnino itd.)

Hmeljnik vabi! Sem prihajajo turisti iz vse Jugoslavije in tudi inozemci. Poskrbimo, da ne bodo odšli razočarani, ampak se bodo vedno znova vračali!

O delu SZDL v Brestanici

Predsednika SZDL v Brestanici smo obiskali v elektrarni, kjer je zaposlen. Ker mu ni preostajalo mnogo časa, nam je na hitro povedal, da šteje tamkajšnja organizacija okoli 650 članov. V nov 21-članski odbor je bilo izvoljenih 7 žensk in 3 mladinci. Na občnem zboru SZDL so člani izrazili željo predlogov in želja in se pogovorili o praznovanju 1. maja in 20-letne revolucije. Sklenili so, da bode sodelovali z mladinsko organizacijo in si pomagal skleneno bodo organizirali prostovoljna dela pri gradnji otroških igrišč

in popravilu vaških poti. Člani so predlagali, da bi stanovanski skupnost iz Senovega ustanovila v Brestanici servisno delavnico za popravilo radijskih sprejemnikov, pralnico in otroški vrtec. Napeljali naj bi tudi javno razsvetljavo na koncu trga. Ljudje so pripravljani sodelovati s prostovoljnimi delom pri asfaltiranju ceste skozi trg. Na koncu nam je tov. Kozinec še povedal, da bo v tem letu organizacija SZDL v Brestanici bolj delovna. Kot je bila prejšnja leta

D. K.

Na Ziljah so razpravljali

Zaradi zelo strmege klanca na Ziljah ne morejo uvesti redne avtobusne proge iz Vinice preko Zilj v Črnomelj. Ziljčani pa so sklenili, da bodo zgradili cesto, ki bo omogočila prevoz z avtobusom, saj dobro vedo, da brez pomoči in njihovega sodelovanja ne gre. Pomagali bodo s prostovoljnimi delom. Opravili bodo za okrog 250.000 dinarjev raznih del.

Jože Skof

„Sloga“ tudi obrtno podjetje

Trgovsko podjetje »Sloga« v Sevnici se je z novim letom preimenovalo v Trgovsko in obrtno podjetje »Sloga«. Vzrok: podjetje je dobilo obrat za moško in žensko konfekcijo. Mosko konfekcijo delajo po želji in meri, žensko pa predvsem za zalogo in ta se bo predvidoma tudi najlažje razvijala. V obratu je zaposlenih 8 ljudi, okoli 60 pa imajo zunanjih delavcev. Seriji takih, ki delajo za podjetje na domu Pred mesecem in pol so ustanovili še tapetniški obrat. Ta dela krampe, zofe in drugo po želji stavke. Tapetniški obrat se bo predvidoma kasneje osamosvoji. Trgovsko podjetje »Sloga« je ustanovilo obrat zato, da bi kupcem čimbolj ustregero in bi res dobili take izdelke, kot si jih žele.

KOLEKTIV VINSKE KLETI V METLIKI, VINO BREŽICE

Vzgajajmo neposrednega proizvajalca

Tehina razprava na obnem zboru ObSS v Metliki

leta 1959 zajemalo le 30 odst. zaposlenih, leta 1960 že 55 odstotkov, v letu 1961 pa bo številko nagrajenih po delu v občini dosegel kar 70 odst. Delovni kolektivi pod vplivom takega nagrajevanja gospodarijo skrbneje kot prej, porasla je proizvodnja, hkrati pa tudi dohodek podjetij. V obratu Novotek v Metliki nagrajujejo tako že vsa delovna mesta, v BETI večji del, precej manj razvito pa je takšno nagrajevanje v manjših podjetjih.

Delavsko samoupravljanje je še sorazmerno nerazvito, ker je večina podjetij bila ustanovljenih v nedavni preteklosti. V obratu Novotek je ODS sicer reševal vrsto drobnih problemov, imel pa je še vse prenamajno materialno osnovo. Tudi v LPP Metlika je bilo nekaj podobnega, vendar so v obeh primerih težave že odpravljene. V delavskih svetih je približno 40 odst. žena in 20 odst. mladih ljudi, vse premla pa je ob njih v združbenih svetih in v krajevnih odborih ter ostalih organih družbenega upravljanja.

Ko so delegati iskali vzroke za vse to, so ugotovili, da je v marsičem kriva nerazgledanost upravljalcev, ki je glavna ovira njihovih aktivnosti. Sindikalne organizacije bodo morale tako posvetiti kar največji skrbni izobraževanju proizvajalcev, ne le strokovnemu ampak tudi družbeno ekonomskemu. Prvi koraki so že stori eni s seminarjem za člane UO, DS in sindikalnih vodstev, ki je bil pred nedavnim. Tudi kulturno zabavno življenje v kolektivu je pomembno, saj sta od kulturne ravni v precejšnji meri odvisni začetni prizadevanosti. Obrat Novotek je že sklenil pogodbo za 3 gostovanja Mestnega gledališča iz Ljubljane, v BETI pa so ustanovili pevski zbor in instrumentalni ansambel.

Ko so sprejeli vrsto pomembnih zaključkov, so na konferenci izvolili še nov 15-članski odbor, nov nadzorni odbor in delegate za okrajno sindikalno konferenco.

JAD

ZROP pripravlja razstave in proslave

3. aprila je bila v Novem mestu razširjena seja okrajnega odbora ZROP. Razen članov odbora so se je udeležili še sekretarji občinskih odborov ZROP in predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič. Na seji so se pogovorili predvsem glede organiziranja razstav o delu in življenju v Jugoslovanski ljudski armadi. Obiskovalci razstav se bodo seznanili predvsem z oborožitvijo naše Armade, z razvojem armade - posebno povelje - in z vojnimi silami. Prikazanih pa bo tudi več filmov. Na sam dan mladost bodo odprte take razstave v Novem mestu, Brezicah, Cerkljah, Vidmu-Krškem, Cramnuju in Metliki. Razstave bodo tudi v ostalih večjih krajih, a datum se ni določil. Za razlago boista na vsaki razstavi skrbel po dva oficirja. Namen teh razstav je, da bi se mladina bolj seznanila z delom in življenjem v naši Armadi, posebno pa se z konjem naših bojincev v oficirskih silah. Dalje so sklenili, da bodo občinski odbori ZROP sodelovali v vseh občinskih odborih za proslavo 26. obletnice vstaje in da bodo rezervni oficirji in podoficirji posvetili posebno pozornost proslaviti letošnjega dneva Jugoslovanske ljudske armade - 22. decembra.

V Žužemberku krajevni komite LMS

Z nastajanjem vedno večjih komunalnih občin, ki jim pripadajo tudi včasih občinska vodstva LMS, zgubljajo pregled nad delom mladinskih aktivnosti. Odstoj v zadnjem času vedno večje težnje po formalizaciji krajevnih komitejev LMS, ki bi bila podaljšana roka obkroženja. Tako so pred kratkim formalizirali v Žužemberku krajevni komite, ki bo vodil delo aktivnosti in bo v tesnem stiku z občinskim komitejem LMS Novo mesto.

NAROČITE SI DOLENSKI LIST

VI.

Zapisujem Jošt Tolmajnar že tole. Letos sta prišli semkaj na Visoko dve ženski. Prvo so imenovali Suzano in porodila se je iz starega, imenitnega pokolenja. Druga pa je bila rodu nižje vrste in je prvi moralna streča, kakor streže dekla gospodinji svoji. Imenovali smo jo Agato in očem mojim se je nad vse priklopila. Čudna so pota našega Gospoda, ki je dodelil, da se je srce moje odprlo luteranki in da se je duša razvela zanj, ki je bila odpadla od sveta vere. Za vse pa bodi hvala našemu gospodu in bogu!

Zgodilo se je takole. Nekega dne je opazila previskorodna grofica Suzana ost, s katerimi v tej pokrajini navadno preprostejši ljudstvo zabada ribe če lazijo za pašo po čisti strugi. Odgovoril sem spodobno in ponizno, da mislim in da sam prepričan, da bi visokorojenja gospe gotovo ne ugajalo to delo. Predzrl sem se še celo in sem razložil, da bi se mehko srce preblagorodne gospe (tako) spopetka samo imel vero, da ni omožena, zvedel pa smo, da jo je gospod bog zveval s krasnim, pobožnim možem) težko privadilo, če bi moralna gledati zabodeno in trepetajočo žival. S prav veliko nespodobnostjo je tu služabnica Agata izpregovorila in trdila, da bi, če bi je mogla, srce moje zabodla na dolgo sulico. "Prav nič bi se mi ne smililo!" je govorila z velikim smehom - in naj bi še tako trepetalo! Jaz, Jošt Tolmajnar, hotel sem se po vsej pravici razkazati na to žensko. Opazil pa sem, da se je premlastiva in preblagorodna gospa (gospod Jezus, odpusti ji nje luteransko) blagovolila smejeti, in smejal sem se tudi jaz. Tudi sem prvič omenil služabnici pogledal v lepo oko in v greh si štejem, da mi je takoj v tistem hipu prav močno

FRANCE MIHALOVČAN: Izseljenski spomini

Po vasi so že drveli kamioni. Mati je prišla od nekod vsa preplašena in zbežala. Sedela se je na stol in šele čez čas izdavala iz sebe: "Lupšino, Petelinčič, Kosove... so odpeljali!" Bil sem otrk: nisem mogel dojeti, kaj se pravzaprav dogaja. Če se ne bi nalezel joka, ki ga je bila vsa polna, bi se bil morda celo veselil velikega potovanja. Vsa moja otroška leta so bila sanje o širnem svetu, ki bi ga bil rad prepotoval podolgem in počez. Toda zdaj sem kot vsi drugi hlipal v joku. Stekel sem na vas. Na dvorišču pri sosedovih sem zagledal kamion. Pri vratih je stal vojak. Obraz pod čelado je bil mrk, nekam navdušen od žalosti v hiši. Petkovi so se drug za drugim skobacali na kamion. Stara mati je bila še na tleh. Z rokami se je držala za glavo in nepremično strmela v dom, od katerega se vse življenje ni oddaljila dalj kot do njive in cerkve. Ko jo je vojak dregnil, naj se že vendar povzpne na kamion, je padla pred prag in ga jela poljubljati. "Nikoli več, nikoli več," je ječala. Njeni na avtomobilu so presunljivo jokali. Vojak je vpil, da je treba odtriniti. Stari Petek je hotel na tla, ker ga je mukanje živine v hlevu spomnilo, da jo je treba nakrmiti. Avtomobil pa se je že premikal. Nekaj ur pozneje sem tudi sam sedel na kamionu in skozi solze videl ljudi pri ograji, kako so nam mahali. Bolj ko smo se oddaljevali od rodnega kraja, dražja mi je bila vas. Čutil sem, da nekaj izgubljam, nekaj, kar mi je bilo pri srcu kot oče ali mati. V rajhenburškem gradu, kjer so nas stlačili v hleve, se je obup stopnjeval. Nekdo je pravil, da se je neki starček utopil v človeškem blatu, ko je v temi tupal na stranišču. Neka družina je trpela dvojno žalost; oče se je obesil, ko je videl, da kamion zavija na njegovo dvorišče. V kotu grajskega hleva je stokal bolnik, ki mu svojci niso vedeli pomoči. Zunaj pa je dolga vrsta ljudi stopala mimo komisije, ki je ponovno popisovala in delila okrogle pločevinaste tablice s številkami. Koreni, Petrač, Resniki in na tisoče drugih so postali številke.

Šlezija, kdo te ne pomni!

V eni izmed velikih sob izseljenskega taborišča 122 v Striegau se nas je tlačilo skoro četrť vasi. Prostora med pogradi je bilo komaj toliko, da sta se dva lahko gibala drug drugemu, kadar je bilo treba ven. K okencu, kjer so delili hrano, se je vila dolga vrsta ljudi. Preden je zadnji prišel na vrsto, so bili tisti, ki so jedli med prvimi, že spet lačni. Spominjam se, da sem večkrat skušal prespati popoldan, da bi tako hitreje minil čas do večerje. Toda vsemogočna Lakota mi ni dovolila spanca. Ali so nas po otroke nagnali na dvorišče, da smo brez potrebe že desetlet pobirali papirčke in slamice, s katerimi se je poškrabalo veter. Enako se je godilo materam, ki so jih ohole, "rasno čiste", a še skoro smrkave Nemke priganjale h kasarnškemu čiščenju taboriščnih prostorov. Zvečer, ko so se očetje vračali z dela, so bili namesto počitka dolgo "apelii", kjer so nam krajsfirer Ringmann in drugi vcepjali v zavest, da smo brezdomci. Ukazovali so nam, da ne smemo misliti na dom, kakor da je sploh močče zabraniti misli. Že stokrat in spet ponovno so nam ponavljali pragrafe taboriščnega reda. Da je treba gospodarje taborišča pozdravljati z dvignjeno roko, pa čeprav bi jih srečali tisočkrat na dan. Da je treba ubogati na migljaj. Da je treba delati za Zmago. Da se je treba ustrašiti že same misli na beg. Da je treba...

Marsikaj, kar je bilo treba po pravilih, ki so jih sestavili v Himmlerjevem uradu ali pa so nastala kar v glavi skoro nikomur odgovornih lagerfirerjev, izseljenci niso storili. Tako niso prenehali misliti na dom. Nasprotno, vera v vrnitev je bila čedalje močnejša. Malo jih je bilo v taborišču, ki ne bi vedeli, da so Nemci morali izprazniti Vitebsk ali Smolensk... da so jih zavezanci pregnali iz Afrike... da so izgubili celo armado pri Stalingradu... da Nemčija drvi v poraz! Med izseljenci so bili tudi taki, ki so tvegali beg. Težko je bilo iz osrčja Nemčije pobegniti domov, skozi številne ovire, mimo neštevitih patrol, z zaznamovano izseljensko izkaznico in - brez hrane. Pa so nekateri zmogli tudi to. Posredilo se jim je priti celo do praga rodnega doma, kjer so z gnevom v srcu opazovali, kako se na njihovi zemlji šopirijo Kočevarji. Nato so po skrivnih poteh odšli v gozdove, kjer so se veščeli priključiti partizanom - borcem za svobodo.

V spominu mi je Tone iz Mosteca, ki je ležal nedaleč od mojega pograda. Zvečer, ko sem ga videl, kako leži vznak in stmi v strop, se slutil nisem, da ga jutraj ne bo več v taborišču. Nato sem ves dan in mislih spremljal njegovo pot in trepetal zanj. Oddahnili smo si, ko je prispela skrivna vest, da je srečno prispel domov. Vedno pa se ni končalo tako srečno. Nekoč, ko smo imeli ravno "apel" in je krajsfirer Ringmann s svojim grgajočim glasom grmel po nabito polni jedinici, je nenadoma pristopil k njemu esesovski oficir. Nekaj časa sta tiho šušljala, nato pa se je Ringmann zmagoslavno zvravnal, ošinil s pogledom ljudi in začel vpiti: "Vi svojati! Kdor se zadnji smeje, se najsajše smeje. Dva, ki sta mislila, da lahko nezakazovano pobegneta, so pravkar pripeljali v taborišče..."

Medtem ko so oba nesrečnika, doma iz Mihalovca, za katera smo upali, da jima je beg uspel, porinili na oder, je Ringmann žugal s pestjo:

mogel ubraniti takim naskokom? Kaj je luteranstvo? Kdo ve, ali moli svojega gospoda in boga v pravem duhu s pravo požbo voljo? Tolško vem, da bom odšel) moli svojega boga med bridkimi bolečinami, med grenkim trpljenjem!

"Gospod pisar," me je vprašala, "gospod Jošt Tolmajnar, kako ste zašli semkaj, v to puščavo? Ali od vas ne vodi pota v Nemčijo, kjer se ljudem, kakor ste vi, gospod Jošt Tolmajnar, prav dobro godi? Ali hočete tukaj umreti?"

Globoko se mi je povescila glava in žalost in tuga sta gospodovale nad mano. "Gospod Jošt," je klicala Agata, "vidite tu na senožeti pozno, jesensko cvetko! Kako je prišla sem? Zima jo gotovo pokonča. Taki ste vi, zima tega kraja vas pokonča! Nate in ohranite jo meni v spomin!"

Sklonila se je, utrjala pozni cvet in s svojo belo roko mi ga je ponudila. Ravno v tistem trenutku je zabodel hlapec veliko ribo in z močjo jo je vrgel iz hladnega bivališča na suho, kjer ji ni bilo rešitve. Ali naj jaz, Jošt Tolmajnar, naglašam še posebej, kako zelo mi je tista uboga riba, ko se je vila v smrti, smilila in smilla?

Grof Herbert je prišel po svojo preljubo gospo Suzano Presvelj, gospod in škof ji je vse odpustil in zopet jo je poklical na svoj bleščeti dvor. Odpovedala se je zmotam in istotako nje služabnica preklicala vse, kar je kdaj verovala proti svebi naši katoliški cerkvi. Jaz, Jošt Tolmajnar, očistil sem se na to vseh hudobnih naklepov, katere sem koval v namenu, da bi mi pridobil za ženo nekakšna dekleta z rumenimi lasmi in ustnicami, ki so bolj rdeče od češnjevega sadu, kadar dozori po Bukovega vrha zelenih strminah.

Vlado Lamuti: DOMA (1960)

ŠE K APRILSKIM DOGODKOM

Ker je v članku Jožeta Prijatelja precej nepravilnih navedb in ker me dolži, da sem iznesel neresnične stvari, sem primoran resnicel in ljubo dati na navedeni članek naslednje pojasnilo: V omenjenem članku navaja Jože Prijatelj med drugim, da je zadržani sodni spis o političnih pripornikih, nahajajočih se v zaporih v Novem mestu, prispel iz Beograda v Novo mesto dne 11. aprila 1941, da do takrat državni tožilec ni imel nobene kompetence v tej zadevi, da pa je vseeno že predtem proti svoji pristojnosti predlagal preiskovalnemu sodniku, da izpusti iz političnih pripornikov - če ni imel nobene kompetence - tudi ni mogel predlagati kaj takega preiskovalnemu sodniku in preiskovalni sodnik bi bil nedvomno tak predlog zavrnil - medtem ko je glede ostalih stvari čakal spisa iz Beograda, da pa je potem postal kompetenten, ker je bila zadeva odstopena rednemu sodišču, ter predlagal se istega dne preiskovalnemu sodniku uvedbo preiskovalnega zapora za preostale štiri. Če se je kazenski spis nahajal v Beogradu, potem pač ni mogel niti preiskovalni sodnik niti državni tožilec v bivši Jugoslaviji izpu-

stati političnih pripornikov iz zapora, razen telegrafnega naloga s strani državnega tožila za zaščito države, kar pa se ni dogajalo, razen v izjemnih primerih. Zgodovinsko dejstvo je, da se je je pričelo bombardiranje Beograda 6. aprila 1941 jutraj, da je bil zaradi ponovnega bombardiranja prekinjen z Beogradom tako rekoč vsa promet in da je bil konec vojne v Novem mestu potem v petek, 11. aprila 1941, v zgodnjih jutrajnjih urah, ko se je vsa sila vojštvaja, ki je bila nagrnjena v Novem mestu in okolici, razšla. Zaradi tega je izključeno, da bi bili v Novo mesto prišli iz Beograda pred 11. aprila 1941, saj to sploh ni bilo več z Beogradom zveze, v Novo mesto pa je prihajal tiste dni samo en vlak ponoči in zopet odhajal, prevajal pa je v glavnem vojaško. Zato je pač nemogoče, da bi bil prišil v Novo mesto zadržani kazenski spis 11. aprila 1941, saj ta dan ni prišla v Novo mesto in predvečer dni iz Beograda več nobena pošta, tudi telefonske zveze so bile z Beogradom že več dni prekinjene, niti komanda divizije ni mogla več dobiti zveze z Beogradom niti z generalnim štabom. Tudi ni nobenega dvoma o tem,

Pogumno odkrivanje napak - odlika organizacij ZK

Te dni po vsej severni občini potekajo letne konference občin organizacij ZKS. Temeljite priprave, poročila sekretariatov in sekretarjev o doseženem delu kažejo večinoma na glavne pomankljivosti osnovnih organizacij. Splošna ugotovitev je, da je takšno delo lahko privede do še večjih uspehov in uveljavitve članov ZK v splošnem družbenem dogajanju. Pogledajmo nekatera osnovne ugotovitve iz poročil na konferencah Rudnika v Krmelju, Jugotalinia in Kopitarje v Sevnici.

- Krmeljski rudarji so ugotovili, da so plet med podjetjem in krajem že temeljito porušili. Glavna obravnava je bila posvečena delovanju članov ZK v proizvodnji kot tudi v Krmelju samem. Jasno je prišlo do izraza, da se življenje ne konča z odhodom iz rudnika. V kolektivu so sicer člani ZK polno zaposleni na vseh področjih dela, precej pa pomagajo tudi izven podjetja. Analizirali so delo vseh članov ZK v podjetju, kmetijski in drugih področjih. Ugotovilo se je, kako se naredili premalo in kje bi lahko že prepustili važne funkcije in položaje drugim, mlajšim. Vsestranska povezava med rudnikom in krajem je tu rešena.
- V Jugotalinju so se komunisti pogovorili predvsem o notranjih zadevah podjetja. Premalo so stori za izobraževanje članstva. Veliko nalog jih čaka z zvezi z izgradnjo nove tovarne za lesovinske plošče. Ta bo potrebovala okoli 150 novih ljudi, ki se postopoma že vključujejo v kolektivno delo vajevalni delni kot študenti. Z vsemi temi ljudmi bo potrebna veliko dela, če naj se v nekaj letih prevzamejo razen dela v svoje roke tudi upravljanje z veliko večjimi družbenimi sredstvi. Vse premalo skrbi je bilo posvečeno študiju na vseh delovnih mestih.
- Poročilo o delu komunistov v sevniskih Kopitarjih kritično obdeluje predvsem organizacijo dela same osnovne organizacije. Veliko očitno, da je delo zahtevalo novih oblik. Tre so sicer z veliko dobre volje preizkusili, niso pa še zadovoljni. Kritično so se ozirli na delovanje organov ObLo in na vprašanje, s kolikimi težavami se sreča delavec, ki bi si rad postavil stanovanjsko hišo. Člani so neenakomerno obremenjeni s funkcijami in delovanjem izven podjetja. Precejšnjo številu sicer delovno očiščena študij, vendar pa so tudi taki, ki so zgolj člani ZK. Velika skrb je posvečena izobraževanju vseh zaposlenih. Približno tretjina delavcev je dovršila le 4 razrede osnovne šole. V prvem semestru učno odpravljamo, pred vrati je ustanovljena izobraževalna centra v podjetju. 19 študentov in 40 vajencev je naraščajo, ki bo kmalu prevzimali najdogovornejše naloge v podjetju. Veliko nalog pa jih še čaka z novimi gospodarskimi ukrepi. Pregled treh največjih osnovnih organizacij iz podjetij kaže, da so člani zveze komunistov na svojih mestih.

ZDRAVI BOLNIM - TELEVIZORI!

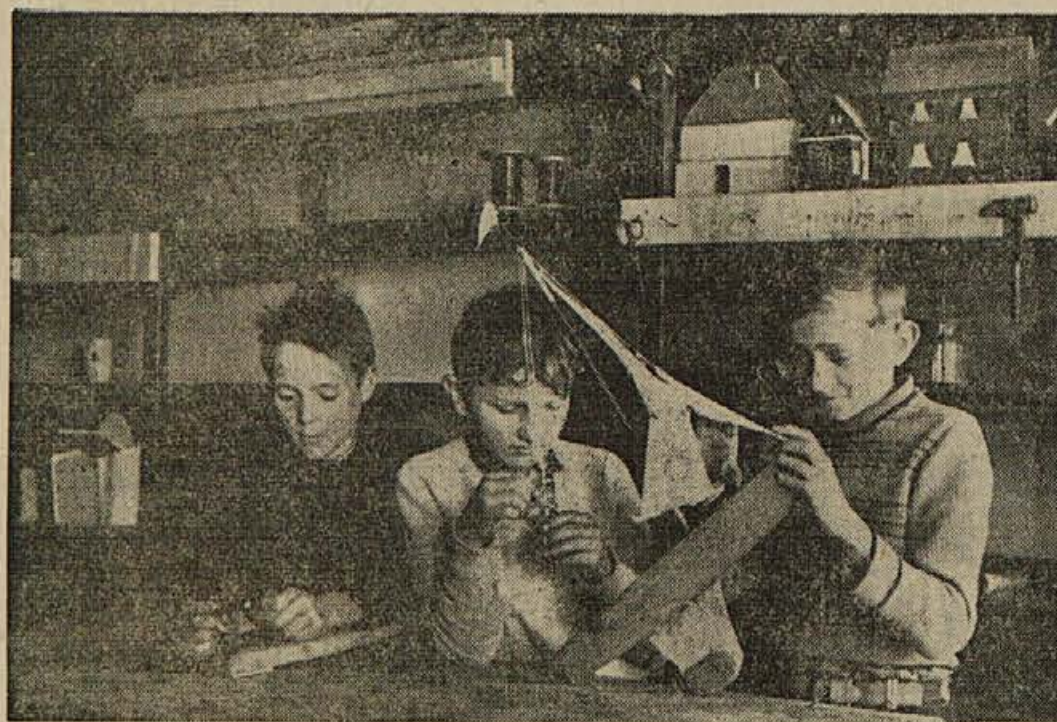
Do torika opoldne smo dobili za televizijski sprejemnik, namenjen bolnikom TBC na pljučnem oddelku novoiskolne bolnišnice, naslednje nove prispevke: "Belci", Crammelj - 1.000 din; Nada Adlešič iz Adlešičev - 500 din; Miha Novak iz Adlešičev - 500 din; uslužbenec OLO Novo mesto - 21.160 din; VILA razred druge osemltke - 850 din; Slavko Fabjan, KZ Straža - 500 din; Julijana Medic, Straža - 500 din; uslužbenka meznega oddelka SGP Plonir, Novo mesto - 2.000 din; Frane Jamnik, Bršljin - 500 din; Jože Blatnik, Soteska, p. Straža - 1.500 din; taborniki odreda Matja Gubeč iz Brezic - 1.000 din; Marjeta Pahulje iz Prigorice, p. Dolenja vas - 500 din; kolektiv Novoteksa - 10.318 din; Mestni odbor RK, Novo mesto - 19.293 din; Tovarna zdravl "Krika" - 10.000 din; Lado Lukšič, Brod 35, p. Smihel - 1.000 din.

S Ponikev pa so nam spet poslali: Jože Verščaj - 500 din, Julijana Čeh - 500 din; Jožeta Križman - 400 din; Jože Uhan - 500 din; Stanko Penca - 500 din; Zove Mikič - 300 din; Anka Gašper - 1.000 din; Ludvik Mežan - 1.000 din; Julijana Strmšek - 500 din. Alojz Zore iz Starega trga - 500 din; Krajevni odbor RK Nemška vas, p. Trebnje - 1.000 din. Skupaj se je nabralo do 18. aprila 332.268 din. Prispevke pošiljajte na naš tekoči račun: 606-11-3-24 pri Narodni banki, Novo mesto. Pri vseh prispevkih priložite namen nakazila: ZA TELEVIZOR BOLNIKOM TBC! UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENSKEGA LISTA

Agata je s svojim konjem obstala tik grajskega pisarja, sklonila se k njemu ter mu rekla: "Danes imate veselje, gospod pisar! Če jih gledam, te reveže v potoku, prepričana sem skoraj sama, da je vaša vera močnejša in boljša. Vsaj za te ljudi tukaj?" To rekli je oddirjala za grofico Suzano. Pisar pa je zrl z moltnimi pogledi za njo in ob tistem trenutku bi se bil odpovedal vsaki veri, da je to zahtevala ženska, katera je ravno govorila z njim. Ves ta čas je Maruša Meduška mirno stala na svojem mestu sredi vode. Končno pa je vendar omagala tako da so jo pričele zapuščati moči in da so se bolj opesale slabotne nje duševne sile. Razprostrla je roki proti nebu in vpila: "Kristus se mi približuje, kralj David pa pleše pred njimi Hosana na visavah!" Niso je več nosile noge in omahnila je in opotekla se s svojimi telesom ter telebnila v potok, da je voda zaplujnila na vse strani. "Dosti bodi, poberite jih iz vode! Naj se v kaki koč nekoliko ogreje, potem jih spravite v Loko v varen zapor!" Tako je ukazal vitez Hohenburg. Obrnivi se k zbrani množici, pa je izpregovoril: "Mi sodimo ostro, ali pravilno! Va-

Igor Penko - 15,40 m v metu krogle

V reformirani šoli so tehnične delavnice zelo pomembne saj dobi v njih učenec dober del praktičnega znanja, hkrati pa v delavnici na najneposrednejši način pokaže svoja nagnjenja. Nekateri naše šole imajo tehnične delavnice še dokaj slabo opremljene, vendar je stanje iz dneva v dan boljše. Na sliki: učenci osnovne šole v Arličah veseli ob razpisih pri delu v lepo opremljeni šolski tehnični delavnici (Foto: Martin Zupančič, Arlič)

Orvoitvenega atletskega mitinga novomeškega Partizana, ki so ga predletelo soboto priredili na stadionu "Bratstva in enotnosti" sta se poleg domačih tekmovalcev in tekmovalki udeležili tudi močni zastopniki Partizana iz Kočevja in Črnomlja. Pogrešali smo tekmovalce s Senovega, iz Krškega in Brezje.

Konkurenca je bila v nekaterih disciplinah zelo močna, pohvalno pa je, da smo videli na startu mnogo mladih tekmovalcev in tekmovalki, ki veliko obetajo. Zelo so izkazali mladi atleti iz Črnomlja, ki jih vodi kapetan Siljčević. Pozna se jim, da so prišli načrtno vaditi, ker so že na začetku sezone dosegli boljše rezultate kot lani, ko so bili v najboljši formi.

Tudi iz Kočevja je prispela mlada, toda močna ekipa, v kateri sta najbolj izstopala pionirka Bohaneva in pionir Murovič. Oba zla postavila nove republiške pionirske rekorde - Bohaneva v skoku v daljino (462 cm), Murovič pa v metu krogle (13,92 m) v metu krogle (13,92 m) v metu krogle (13,92 m).

Sedaj pa se o tekmovalstvu in o rezultatih, največ prilivencev je bilo za teke na kratke proge in za skoke. Največji uspeh je dosegel Igor PENKO, ki je v metu krogle z odličnim rezultatom 15,40 m postavil nov dolenski rekord. Sprva so sodniki namerili 15,32 m, kar bi pomenilo nov slovenski rekord (rekorder je Penko - 15,43 m), pri kasnejšem merjenju pa so ugotovili napako, tako da znaša novi dolenski rekord: 15,40 metrov. Penko je bil odličen tudi v metu diska in kopja. V metu diska zmagal z novim dolenskim rekordom - 43,07 m, prvo mesto pa je v metu kopja zmagal s rezultatom 42,33 m. Tokrat ni nastopil Spilar, ki je na pripravah kandidatur za PEA kopljašev v Mariboru.

gole: (6 kg): Kosmrlj (Nm) 12,69 m; Stipanovič (C) 12,32 m; met krogle (5 kg): Murovič (K) 13,02 m (nov rekord LRS); Kliepec (C) 10,06 m; met diska: Meljo (K) 39,05 m; Stipanovič (C) 37,97 m; Zgonec (Nm) 33,86 m; skok v daljino: Ferlič (Nm) 341 cm; Krajč 332 cm; Perko (vsi Nm) 327 cm; met kopja: Murkovič (K) 42,62 m (nov pion. rekord LRS); Sturm (K) 39,90 m.

CLANCI IN MLADINCI: 60 m: Bohanec (K) 8,5; Tomc (Nm) 8,7.

Točka v Črnomelju

Nedeljska nogometna tekma med Belo krajino in Borem se je končala neodločeno 1:1 (1:0). Tekma je navdušila množičnih gledalcev, ker je bil pričakovati, da bo bolj zanimiva in lepša, posebno zaradi...

Hudetova v državni reprezentanci

Ker se je znana novomeška atletinja Jelka Hudet dobro uvrstila na izletnem tekmovalstvu za vsaj dva državna reprezentanca za Balkanski kros, ki je zvezni kapetan določil v ekipo Jugoslavije, ki je pred kratkim nastopila v Soriji. Letos so bile za Balkanski kros Romanke in Bolgarke veliko bolj pripravljene kot prejšnjega leta, česar ne bi mogli reči za Jugoslovance. Naše tekmovalke, med njimi tudi Hudetova, so se uvrstile v sredino - med šestim in devetim mestom.

Tudi v tekmovalstvu ekip naša reprezentanca ni uspešno ponovila uspehov zadnjih let. Zasedla je tretje mesto (za Romanijo in Bolgarijo), za seboj pa je pustila je Grčijo, Precej večji uspeh so dosegli reprezentanti na letu z ljubljanskim Hafnerjem, ki so uspešno Jugoslavijo priborili prvo mesto.

Tekmovalstvo članov AMD

V nedeljo, 9. aprila, je priredilo Avto-moto društvo iz Novega mesta osrednjevalno tekmovalstvo, s katerim je udeležilo se je 40 voznikov, motoristov, mopeditov in avtomobilistov. Pri startu na Glavnem trgu v Novem mestu se je zvrstila precej gledalcev, kar dokazuje, da je za tovrstne prireditve veliko zanimanje. Proga je pobjeka iz Novega mesta preko Zanjevca, Pogancev, Ruperč vrha, Snižela, Kaničarje in Gornje vase do vrha Gorjancev, kjer je bilo skrajno skrivena štapa in cilj. Na voljo je ekipa je dobila za nagrado 6000 dinarjev. Sestavljali pa so jo tekmovalci Henigman, Bajuk in Medved.

Šah v Sevnici

9. aprila je bilo v Sevnici šahovsko tekmovalstvo študentskega področja. Tekmovalci so bili iz Sevnice, Gosposvetskega, Pogančevega, Ruperčevega, Snižela, Kaničarjevega, Gornje vase in Gorjancev, kjer je bilo skrajno skrivena štapa in cilj. Na voljo je ekipa je dobila za nagrado 6000 dinarjev. Sestavljali pa so jo tekmovalci Henigman, Bajuk in Medved.

Športni dan 2. osnovne šole v Novem mestu

Športni dnevi na naši šoli potekajo po učenem načrtu. Imamo pa mnogokrat smolo. Zvečer se je zgodilo, da smo morali športni dan preložiti zaradi slabega vremena, zato ni bilo čudnega, če pravilno učenec, da znamo napovedati vreme. Bole, kot vreme, sloveci: kadar bo športni dan, bo gotovo dež!

Peti športni dan pa je minil v eplošno zadovoljstvo vsa mlade. Njih razredi so odšli pod vodstvom učiteljev na tekmovalstvo v okolico Novega mesta, kjer so se igrali razne igre. Višji razredi pa so šli proti Ruperč vrhu ter izvedli pomladanski kros. To je bilo hkrati tudi tekmovalstvo za okrajno prvenstvo v krosu.

Dekleta so tekmovala na 400 m dolgi progi. Najboljše so bile: 6. razred: Novak, Križanec, Štanič; 7. razred: Badovinac, Somrak, Ljubič; 8. razred: Šetina, Pečjak, Udovič.

Fantje so tekmovali na 600 m dolgi progi. Najboljše so bili: 6. razred: Gačar, Plank, Pavlič; 7. razred: Badovinac, Somrak, Ljubič; 8. razred: Ferlič, Končija, Juršič.

Velika borbenost in pravi športni duh, ki sta vladala med tekmovalci, sta bili vidna v vsaki tekmi. Učenci naše šole potekajo za vidna mesta v okrajnem merilu.

Igor Penko

Sodelovanje na zvezdnati vožnji

16. julija bodo organizirali slovenski avtomobilisti zvezdnato vožnjo. Razen članov novomeškega Avto-moto društva bodo sodelovali na njej še Jesenicani, Koprčani, Mariborčani, Celjani in drugi. Zvezdnata vožnja je dobila ime po tem, kar je imela pet krakov, potekala bo namreč ob Planki toplo v zvezde. Start bo na različnih krajih v Sloveniji, skupni cilj pa v Ljubljani.

Novomeščani bodo startali v Črnomlju, kjer je bilo prvi zasedanje SNOŠ, vozil preko Črnomlja, Starih zag in Dobrovič Toplo v Novo mesto, od tod pa bodo nadaljevali vožnjo po avto cesti do Ljubljane. Iz Ljubljane bodo krenili proti Vrhniki, Idriji, Lužinam, Polhovemu Gradcu in Dobrovič, cilj pa bo v Ljubljani.

Na tej vožnji lahko tekmujejo vsi avtomobilisti pa tudi podjetja, ustanove in organizacije. Prijave sprejema novomeško Avto - moto društvo. Točen čas odhoda bodo udeleženci vožnje svedeli kasneje.

Ludvik Kukavica

V šahu 3:3

V nedeljo je bilo v Novem mestu zanimivo srečanje med šahisti RUD "Karel Jeraj" iz Ljubljane, v okviru katerega nastopajo slepi šahisti in med predstavniki ŠD Novo mesto. Slepi šahisti so proti vsem prvo predstavniki dosegli v dvo-boju rezultat 3:3, kar pomeni za njih nedvomno velik uspeh. Med njimi je bil eden izmed tretje kategorije, vsi ostali iz vrste katerekategorije, med temi ko so bili v mečem moštvu sami igralci druge, tretje in četrte kategorije.

Občni zbor v znamenju priprav na svetovno prvenstvo

Pred 2 tedna je bil v dvorani "Partizana" občni zbor Avto-moto društva Videm-Krško. Ceravno se je predelalo predelano zamudo in ob slabih udeležbi članov, je vendar uspel. Kot gostje so se ga udeležili: delegat Avto-moto zveze Slovenije Franc Novak, predsednik Oblaslo Stane Nunič, sekretar občinskega komiteja ZK Milana Ravbar, predsednik SZDL Lajze Stih, zastopnik avto-moto društva iz Sevnice in Brezje ter drugi.

Uspešen napad Črnomalčan

9. aprila so v prvenstveni republiški rokometni ligi Črnomalčan-ke močno presenečile igralke krškijske mladosti z rezultatom 5:2. Ekipa Partizana iz Črnomolja je v prvem kolu spomladanskega dela navdušila številne prisilne rokometne igralke so pokazale v tem srečanju zelo lep in učinkovit rokomet. Če bi bilo treba oceniti igralke, bi vse zaslužile oceno odlično. Vračarica je sprejela dva gola iz kazenskih udarcev, dočim se je vrsta ostalih in lepih akcij gostujoče ekipi končala v njenih rokah. Sodnik iz Ljubljane je sodil tekmo nepristransko.

Presenečenje v Črnomlju

V ženski republiški tekmi je v nedeljo na domačem igrišču nepričakovano, toda zasluženo zmagala Partizana iz Črnomlja proti Dravi iz Ptujja s 8:6 (policia 4:3). Ekipa iz Črnomlja je prva, ki je uspešno izprizila tekmi Dravi. Črnomalčanke so se odlično izkazale, saj so vse dosegle svoj cilj - zadale so gol nasprotniki. To je največji uspeh ekipe. S to zmago so se igralke Partizana približale vodstvu Dravi, ki je tokrat prvič popustila.

STADION V SEVNICI

Učenci sevniske osemletke dokončujejo šolski športni stadion, na katerem bodo igrišča za mali nogomet in rokomet, košarko, odbojko in perjanico. Mladina dela prostovoljno, predvsem ob nedeljah. Stadion bo končan 1. maja. Za otvoritev bodo na njem mladinske delavske igre, ki jih bodo organizirali v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger.

Presenečenje sredi Zagreba

Zadnje dni februarja so v Novem mestu gostovali najmlajši igralci in igralke namiznega tenisa iz sosednje Hrvaške, ki so nastopili v obliki reprezentance Zagreb. Že takrat smo lahko zapisali presenetljiv rezultat - 8:3, ki je pomenil velik uspeh mladim Novomeščanom in Novomeščank, posebno če upoštevamo, da je Zagreb eno najmočnejših središč namiznega tenisa v Jugoslaviji.

Levičar in Ruper zmagala v Vidmu-Krškem

Šahovski klub iz Vidma-Krškega redno prireja turnir za mestno šahovski prvenstvo. Predtekmovalna, na katerih je bilo 30 šahistov, so izvedli v dveh precej izenačenih skupinah. V skupini "A" je zmagal Levičar in brez poraza dosegel 13 zmagal ali 100 odstotkov, čeprav je imel močna nasprotnika Čizija in Zorka, ki z 11 in po točko delita drugo in tretje mesto. Tem sledijo: Novak, ki je zbral 9 in pol točke, Zupanc, Pavliha in Šurbatovič (po 9 točk) itd.

Športniki v Mirni peči

Mirnopeški mladinci - športniki se redno udeležujejo prireditve, ki jih organizirajo novomeški "Partizani". Tekmujejo v skokih, tekih itd. Razen tega je najbolj priljubljena njihova igra mali nogomet. Na igrišču, ki so ga sami uredili, so pred dnevi imeli tekmovalno v malem nogometu in dosegli tretje mesto. Uspešno delajo tudi na nešportnih področjih.

Rudolf Zupan

Občni zbor v znamenju priprav na svetovno prvenstvo

Pred 2 tedna je bil v dvorani "Partizana" občni zbor Avto-moto društva Videm-Krško. Ceravno se je predelalo predelano zamudo in ob slabih udeležbi članov, je vendar uspel. Kot gostje so se ga udeležili: delegat Avto-moto zveze Slovenije Franc Novak, predsednik Oblaslo Stane Nunič, sekretar občinskega komiteja ZK Milana Ravbar, predsednik SZDL Lajze Stih, zastopnik avto-moto društva iz Sevnice in Brezje ter drugi.

Senovo : Videm-Krško 2:0 (2:0)

Srečanje moštvev okrajne nogometne lige med NK Senovo in NK Krško je 18. aprila privabilo na igrišče nad 100 gledalcev. Vsi so pričakovali, da bodo nogometaši Krškega po borbeni igri z Elanom izvideli svojo odločitev. Čemu? Igra je bila v prvih minutah izredno naporna. Bil je v drugi. Domačini so se zagrizli v igro in zaslužno zmagali z rezultatom 2:0.

Šah v Sevnici

9. aprila je bilo v Sevnici šahovsko tekmovalstvo študentskega področja. Tekmovalci so bili iz Sevnice, Gosposvetskega, Pogančevega, Ruperčevega, Snižela, Kaničarjevega, Gornje vase in Gorjancev, kjer je bilo skrajno skrivena štapa in cilj. Na voljo je ekipa je dobila za nagrado 6000 dinarjev. Sestavljali pa so jo tekmovalci Henigman, Bajuk in Medved.

Športni dan 2. osnovne šole v Novem mestu

Športni dnevi na naši šoli potekajo po učenem načrtu. Imamo pa mnogokrat smolo. Zvečer se je zgodilo, da smo morali športni dan preložiti zaradi slabega vremena, zato ni bilo čudnega, če pravilno učenec, da znamo napovedati vreme. Bole, kot vreme, sloveci: kadar bo športni dan, bo gotovo dež!

Peti športni dan pa je minil v eplošno zadovoljstvo vsa mlade. Njih razredi so odšli pod vodstvom učiteljev na tekmovalstvo v okolico Novega mesta, kjer so se igrali razne igre. Višji razredi pa so šli proti Ruperč vrhu ter izvedli pomladanski kros. To je bilo hkrati tudi tekmovalstvo za okrajno prvenstvo v krosu.

Dekleta so tekmovala na 400 m dolgi progi. Najboljše so bile: 6. razred: Novak, Križanec, Štanič; 7. razred: Badovinac, Somrak, Ljubič; 8. razred: Šetina, Pečjak, Udovič.

Fantje so tekmovali na 600 m dolgi progi. Najboljše so bili: 6. razred: Gačar, Plank, Pavlič; 7. razred: Badovinac, Somrak, Ljubič; 8. razred: Ferlič, Končija, Juršič.

Velika borbenost in pravi športni duh, ki sta vladala med tekmovalci, sta bili vidna v vsaki tekmi. Učenci naše šole potekajo za vidna mesta v okrajnem merilu.

Igor Penko

Sodelovanje na zvezdnati vožnji

16. julija bodo organizirali slovenski avtomobilisti zvezdnato vožnjo. Razen članov novomeškega Avto-moto društva bodo sodelovali na njej še Jesenicani, Koprčani, Mariborčani, Celjani in drugi. Zvezdnata vožnja je dobila ime po tem, kar je imela pet krakov, potekala bo namreč ob Planki toplo v zvezde. Start bo na različnih krajih v Sloveniji, skupni cilj pa v Ljubljani.

Novomeščani bodo startali v Črnomlju, kjer je bilo prvi zasedanje SNOŠ, vozil preko Črnomlja, Starih zag in Dobrovič Toplo v Novo mesto, od tod pa bodo nadaljevali vožnjo po avto cesti do Ljubljane. Iz Ljubljane bodo krenili proti Vrhniki, Idriji, Lužinam, Polhovemu Gradcu in Dobrovič, cilj pa bo v Ljubljani.

Na tej vožnji lahko tekmujejo vsi avtomobilisti pa tudi podjetja, ustanove in organizacije. Prijave sprejema novomeško Avto - moto društvo. Točen čas odhoda bodo udeleženci vožnje svedeli kasneje.

Ludvik Kukavica

Borba za točke se nadaljuje

VII. kolo okrajne nogometne lige je potekalo v znamenju borbe za točke in simbolno uvrstitve v lestvici. Srečanja so se končala takole: Borec - Bela krajina 1:1 (0:1); Brezje - Elan 3:2 (1:1) in Senovo - Krško 2:0 (2:0).

Telovadna akademija novomeškega Partizana

Tudi letos je novomeški Partizan priredil telovadno akademijo, tokrat v počastitev I. kongresa slovenske telesne kulture. Za razliko od prejšnjih let je bila letos vsebina akademije precej drugačija. Na njej so bili predstavljeni odločki s prostimi vajami, smo videli na odr, kako delajo posebnost odločki pri vadbenih urah. Zelo je ugajala prikupna sestava prof. Nuše Smerdu za cilje.

Še vedno enak vrstni red

Tudi nedeljsko kolo športne napovedi je prineslo nekaj pričakovanih rezultatov, tako da so najbolj napovedovalci v tekmovalstvu TT imeli šest zadetkov. Tokrat je med najboljšimi tudi naš predstavnik Franc Štir, ki je ugnani rezultate šestih tekem. Enako število pogodkov so imeli tudi Čeljski tekmovalci Gorenjski glas, Polet, RTV, TT in Večer.

Partizanske kurirske patrrole ob letošnjem pohodu "OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE"

6. maja bodo v zgodnjih jutranjih urah šle na pot kurirske patrulje partizanskih TV javk. Odsle bodo iz Slatjanske, Dolenske, Notranjske in Primorske. Sešle se bodo v ikem Vintgarju, kjer je bila v okupacijskih dneh kurirska javka TV-L. Cenko, Sašo, Morostar in drugi kurirji si bodo spet stisnili roke kot takrat, ko so se razšli. Bržčas bosta v patrulji tudi komisar slovenskih relednih partizanskih kurirskih javk in Vladimir Mohar, Cene, ki je bil med člani kurirske komande najbolj priljubljen. Med znanci bodo pozdravili še Milana Apha, vodjo partizanske bolnišnice, in Franceta Berčeta, ki je vodil partizansko tiskarno v Iški. Za kurirske patrulje bo v Iški proslava ob tabornem ognju. Peli bodo partizanske pesmi in se veselili. Prav je, da se srečanja obnovijo; naj tudi mladina ve, za kakšno cenno smo si priborili svobodo, ko je bilo večkrat potrebno deliti zadnji grizljaj in celo zadnji nabol.

Partizanske kurirske patrrole ob letošnjem pohodu "OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE"

6. maja bodo v zgodnjih jutranjih urah šle na pot kurirske patrulje partizanskih TV javk. Odsle bodo iz Slatjanske, Dolenske, Notranjske in Primorske. Sešle se bodo v ikem Vintgarju, kjer je bila v okupacijskih dneh kurirska javka TV-L. Cenko, Sašo, Morostar in drugi kurirji si bodo spet stisnili roke kot takrat, ko so se razšli. Bržčas bosta v patrulji tudi komisar slovenskih relednih partizanskih kurirskih javk in Vladimir Mohar, Cene, ki je bil med člani kurirske komande najbolj priljubljen. Med znanci bodo pozdravili še Milana Apha, vodjo partizanske bolnišnice, in Franceta Berčeta, ki je vodil partizansko tiskarno v Iški. Za kurirske patrulje bo v Iški proslava ob tabornem ognju. Peli bodo partizanske pesmi in se veselili. Prav je, da se srečanja obnovijo; naj tudi mladina ve, za kakšno cenno smo si priborili svobodo, ko je bilo večkrat potrebno deliti zadnji grizljaj in celo zadnji nabol.

Partizanske kurirske patrrole ob letošnjem pohodu "OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE"

6. maja bodo v zgodnjih jutranjih urah šle na pot kurirske patrulje partizanskih TV javk. Odsle bodo iz Slatjanske, Dolenske, Notranjske in Primorske. Sešle se bodo v ikem Vintgarju, kjer je bila v okupacijskih dneh kurirska javka TV-L. Cenko, Sašo, Morostar in drugi kurirji si bodo spet stisnili roke kot takrat, ko so se razšli. Bržčas bosta v patrulji tudi komisar slovenskih relednih partizanskih kurirskih javk in Vladimir Mohar, Cene, ki je bil med člani kurirske komande najbolj priljubljen. Med znanci bodo pozdravili še Milana Apha, vodjo partizanske bolnišnice, in Franceta Berčeta, ki je vodil partizansko tiskarno v Iški. Za kurirske patrulje bo v Iški proslava ob tabornem ognju. Peli bodo partizanske pesmi in se veselili. Prav je, da se srečanja obnovijo; naj tudi mladina ve, za kakšno cenno smo si priborili svobodo, ko je bilo večkrat potrebno deliti zadnji grizljaj in celo zadnji nabol.

Vsi se še spominjamo, da je bila po

Kurirji „Barjarske mornarice“

čakala skupina kurirjev iz sosednje javke in odnesla namenjani material. V čolnu, ki so ga borec pri prevozu navezali na vrh, so kurirji dvakrat all trikrat v noči prepeljali pošiljke. Šest polnih nahrbtnikov Slovenskega poročevalca in več torbice z drugo pošjo se je v eni noči prepeljalo čez reko. Tudi predstavniki vojaške in politične oblasti so se čisto prepeljali s tem čolnom. V neki majski noči 1943 so n. pr. prepeljali na drugi breg kar 40 ljudi. Nekaj mesecev prej pa je po tej poti šel tudi pokojni Ivo Rihar-Lola.

„Barjarske mornarice“, kot so jo imenovali partizanski voditelji, je delovala do maja 1943. Italijani in domači izdajalci so kmalu zasledili, da je tam manjša skupina kurirjev. Vsak dan so preiskovali gozd pod Krimom in stikali po ikem kanjonu. Naprej si niso nikdar upali. Čeprav so se kurirji spretno skrivali, je klub temu tu pa tam prišlo do spopadov vendar so se partizani vedno spretno in srečno prebili skozi obroč.

Prehod čez Ljubljanico je bil vedno težji. Belgodajci so nepravstano preledovali njeno obrežje. Prevoz s čolnikom je bil težak predvsem v jesenskih dneh, ko je voda narasla; zgodilo se je, da se je čolnik prevrnil, kurir pa ugnil. V zimskih dneh je bil njihov položaj še zmnostnej. V snegu so ostale sledi, ki jih je bilo večkrat zelo težko zabrisati. Da bi sovražnika speljali na napačno pot, so po snegu pisali italijanske parole, kot "vivecemo" (zmagali bomo). Italijani so seveda mislili, da je tam hodila njihova predhodnica, zato dlje niso šli.

Kurirska javka v Iškem Vintgarju ni bila osamljena. V njeni bližini je bila partizanska bolnišnica "Krvavec", ki jo je vodil Franc Berce, doma z Iga, in partizanska tiskarna, katere vodja je bil Milan Apha.

TV-1 se je dolgo povezovala z Ljubljano. Ponoči so se kurirji pripeljali prav do žice, s katero je bila obdana. Pot je bila naporna, kajti sovražnik je z žarometi neprestano osvetljeval tisti pas. Pošto je prevzemala kurirska Frančiška Anžur-Čička, ki je stanovala na žičanski vrvici v Ljubljani. Ker TV-1 ni bila več potrebna, so jo maja 1943 razpusili in je potem potekala v drugi smeri.

Ludvik Kukavica

Iz brežiškega konca

Pri podjetju Gradbenik iz Brezice je začel februarja delati projektivni biro, ki zaposluje 4 inženirje in 3 tehničarje. Biro je doslej napravil načrte za prenovitveni dom v Brezicah, zdravstveni dom v Vidmu-Krškem, Bizeljsko cesto v Brezicah, šolo v Veliki Dolini itd. Projektirajo tudi boljše, bolj ekonomične, cenjeje in sodobnejše stanovanjske zgradbe.

Brezicah nameravajo v celoti prenoviti. V njem bodo naslednji glavni prostori: kino dvorana, knjižnica oziroma čitalnica in društveni prostori. Sedanji prosvetni dom bo precej spremenjen, dobil bo drugo strešno konstrukcijo, vhod bo drugje, imel pa bo tudi eno nadstropje. Za prenovitev doma je imenovan operativni gradbeni odbor, ki bo gradnjo vodil.

občina s pomočjo večjih podjetij v Hrastincu, to je na koncu Bizeljske ceste v Brezicah. Gotov bo 15. septembra stal bo 52 milijonov dinarjev. medtem ko je njegova proračunska vrednost okoli 60 milijonov dinarjev. Gradi ga SGP Pionir iz Novega mesta. Dva enaka bloka gradi tudi JLA za svoje potrebe in bosta končana predvidoma tudi septembra; druga dva, ki sta prav tako 24-stanovanjska in last JLA, pa so začeli graditi pred kratkim, dokončana pa bosta spomladi.

O mladih iz Velike loke

Mladi zadrudniki iz Velike Loke so dobili konec preteklega leta priznanje za uspešno delo. Bili so med najboljšimi aktivni mladi zadrudniki v okraju in republikah. Okraj jim je dal za uspešno delo v preteklem letu diplomu, republika pa magnetofon. — Letos so mladi zadrudniki zgradili njive, ki so jih obdelovali lani v zameno zanje pa bodo dobili druge, ki pa bodo bolj oddaljene od Velike Loke. Na teh njivah bodo posejali in posadili predvsem krompir in koruzo.

tisoč din je prispevala za televizor KZ. Obisk televizijskih predstav je zdaj predvsem zaradi sezone kmečkih del padel. V Veliko Loko pridejo igrati tudi Sentjovčani. Dvorana v Sentjovcu je spremenjena namreč v skladišče, zato morajo Sentjovčani, ko nastudirajo igranje, v njo na gostovanje po drugih odrih.

Velikolaški mladinci so 1. aprila proslavljali 15. obletnico mladinskih delovnih brigad. Kulturni program in govori o pomenu in zgodovini teh brigad so mladinci poslušali v mladinskih sobi v zadrudnem domu, zvečer pa so se zbrali okoli kresa, ki ga zakurijo na hribu nad Loko. J. P.

V Sevnici smo zvedeli

AMD v Sevnici je prejšnjo nedeljo organiziralo dvodnevni izlet svojih članov. 42 udeležencev je najprej obiskalo spomenik v Frankolovem, kjer je tov. Joško Papež spregovoril o nečloveškem, množičnem umoru, ki ga je tam zagrešil nemški okupator. Pri spomeniku so položili cvetje in nadaljevali pot proti Mariboru. Ogledali so si tovorni avtomobilov, popoldne pa odpeljali na Pohorje, tam prespali in si naslednjega dne ogledali bližnjo okolico. Gosta medija jim je žal močno omeli užitek tenege razgleda, navzlic temu pa so se zvečer vrnili veseli in razpoloženi v 13 avtomobilih in 6 motorjih.

Pionirji sevnice osemletke, so 13. aprila zvečer pristočno zapeljali svojim staršem in drugim pravilno igranje »Mačeha in pastorka« v dvorani TVD Partizanov. V dobri izvedbi pa so tudi pionirji iz Blance uprizorili »Janka in Metko«. Obe prireditvi sta v okviru priprav na okrajno dramsko revijo.

Sprevod mladih pevcev in pevke je v nedeljo dopoldne presenetili Sevnčanke. Zbori in recitatorje večinoma šol v sevnški občini so se tega dne zbrali na trgu in z godbo na čelu odkorakali v dom TVD Partizanov, kjer so se pomerili na občinski reviji, ki je zelo lepo uspela.

O kino predstavi med tednom so v Sevnici dolgo razpravljali. Končno so le naredili poskus — in že tri tedne je dvorana vsako sredo napolnjena z gledalci. Mnogo je odvisno od izbora filmov, ki so vedno boljši. Ko bodo montirali nov projektor bodo tudi kino predstave pestrejšje.

Taborniki Čete treh smrek v Sevnici živahno razpravljajo o proslavi 10-letnice svoje enote, saj so preteklo nedeljo na republiški skupščini o tem mnogo slišali. V Sevnici nameravajo letos poleti organizirati večjo taborniško prireditev, na kateri bi se zbrali vsi taborniki iz novomeškega okraja in pogovorili o uspehih 10-letnega dela.

Društvo upokojencev v Novem mestu je organiziralo lani za svoje člane dva izleta: prvega v Belo krajino in Kocčevje, drugega pa v Grosuplje in Zupanovo jamo. Vsem upokojencem, ki imajo pokojnino nad 6.000 dinarjev, je prevoz plačalo društvo. Za člane je organiziralo društvo tudi silvestrovanje in druge prireditve. Društvo se vzdržuje v glavnem od dotacij in podpor. Večina podjetij je društvu upokojencev iz svojih skladov dodelila manjše podpore, vendar so še podjetja — med njimi tudi večja — ki doslej niso dala niti dinarja. Iz prispevkov podjetij in dotacij je društvo razdelilo 40 najpotrebnejšim upokojencem po 3000 dinarjev podpore. Društvo se vsem podjetjem, ki so ga finančno podprla, lepo zahvaljuje, hkrati pa upa na njihovo nadaljnje razumevanje.

To in ono iz Vidma-Krškega

Občinski sindikalni svet je sklical 7. aprila posvetovanje s predstavniki gospodarskih organizacij in ustanov. Na posvetovanju so razpravljali o občinskem poštinskem domu »Mačeha« v Poreču. Upravnik doma Milan Stajner je poročal, da nameravajo letos dom obnoviti, urediti plačo ter zgraditi še športno igrišče. Enodnevna oskrba za osebo bo tudi letos znašala 250 dinarjev. Vsi prebivalci občine imajo pravico izkoristiti svoj letni dopust v tem domu. Predstavniki delovnih kolektivov in ustanov so na posvetovanju sklepali tudi pogodbe za letišča.

Komisija za pripravo praznovanja 20-letnice vstaje se je sestala že dvakrat. Razpravljala je o možnostih za čimboljše izvedbo praznovanja. Mladinski komite in mladinci iz Cerkev sta v nedeljo, 9. aprila, organizirala prvo skupno letošnje delovno akcijo. Delali so na stadionu »Matija Gubca« v Krškem pri urejevanju dirkalne steze. Opravili so 760 prostovoljnih ur.

Na prvo izmeno zvezne delovne akcije bo iz občine odšlo 20 mladincev. Občinski odbor SZDL bo pripravil velik sprejem nosilcem zvezne štafete in lokalnih štafet mladosti, ki bodo prispele v Krško 19. aprila.

Ta teden je trgovina »Manufaktura« v Vidmu-Krškem uvedla neprekinitveno prodajo od 7. do 19. ure. Nedavno je bila seja Občinskega odbora SZDL. Razpravljali so o pripravah na volitve v nove zadrudne svete in o načrtih za letošnje delovno načrt. Tako bodo popravili cesti Leskovec-Loke-Volovnik-Golek in Senuse-Selce, uredili zajedniški dom, klubski prostor in prosvetno dvorano in zgradili perišče in bazen. Pogovorili so se tudi o gradnji stanovanjske hiše za učiteljstvo. Ker lega pokopališča iz zdravstvenih razlogov ni primerna, bodo pokopališče opustili in odslej pokopavali v Krškem. Prebivalci bodo pomagali s prostovoljnimi deli, pomoč pa je obljubilo tudi posestvo Matija Gubca, ob občine dodeljeni denar pa bodo porabili le za prevoz.

Tov. Stane Nuncič je na koncu seje poudaril, da morajo krajevni odbori kot družbeno samoupravni organi postati nosilec napredka. Občina jim počasi prepušča pristojnosti, zato morajo ocenjevati probleme širše kot doslej. Na vsi naj opravljajo naloge stanovanjske skupnosti, zato morajo biti tesneje povezani z organizacijami, šolskimi odbori in vsemi volivci.

Drago Kastelic

Volivci v Dolenjskih Toplicah

Te dni so bili v topliški dolini zbori volivcev. Razpravljali so o družbenem planu za 1961 in o predlogu letošnjega proračuna. Načrt vsakega dokazuje, da se bo znatno povečal narodni dohodek, večja proizvodnost pa bo izboljšala gospodarske pogoje. Računajo, da se bo kmetijska proizvodnja zlasti v travništvu in živinoreji povečala za okrog 25 odstotkov. Volivci so sprejeli še o gradnji nove šole v Dolenjskih Toplicah. Ta bi bila nujna že zato, ker je predel precej pomemben za razvoj turizma. Občinski odbornik je poudaril, da bivši invalidski dom, o katerem so že večkrat razpravljali, za šolo ni primeren.

Na zboru volivcev so sprejemale tudi žene. Neke volivke se je zanimala, ali je mogoče dobiti posojilo, češ da je treba zaradi otepešave turističnega naselja, kar Dolenjske Toplice so, prebiliti hiše. Na koncu zborovanja so izvolili tri člane v topliški poravnalni svet.

Drago Gregorec

ŠENTJANŽ: bodimo širši!

Ze drugo leto govori jo gasilci v Šentjanžu o novem domu. Komisija je ugotovila, da kraj, kjer naj bi ga gradili, ni primeren. Tam bi bil lep prostor za stanovanjski blok, ki je prav tako potreben, saj že zdaj 5 učiteljev nima primernega stanovanja, v bodoče pa bo šola zahtevala 9 učnih moči.

Na sestanku predstavnikov vseh organizacij je bilo sklenjeno, da bodo staro prosvetno dvorano preuredili v gasilsko dvorano in klubske prostore, poleg te pa bi s pomočjo vseh organizacij zgradili novo prosvetno dvorano, primerno za vse prireditve. Materialna sredstva bi lažje dobili za tako stavbo kot izključno za gradnjo gasilskega doma. Izvoljen je bil že delovni odbor, medtem pa so člani gasilskega društva snedli besedo in začeli delati po svoje. Vidijo same interese lastne organizacije, Šentjanž kot celota pa jim ni mar. Po hišah zbirajo les, vendar to še ni dovolj za gradnjo.

OBVESTILA

Gelée Royale — Matični mleček, garantirano znatno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. 25. aprila: amer. bilim film »Sedem nevest za sedem bratov«, 26. aprila: amer. film »Divjalo na morišču«. Kostanjevica: 23. aprila: ameriški barv. film »Davy Krokot«, 24. aprila: jap. barv. film »Strelja Japonike«. Metilica: 22. in 23. aprila: angl. film »Beatrice Cenci«, 23. aprila: amer. bilim »Ladjia, ki je umrla od strahu«. Melkron: 22. in 23. aprila: ital. film »Lepe, a siromašne«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemško-poljski barvni film »Planet smrti«, od 25. do 27. aprila: češko-bolgarski barv. film »Labakan«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemški barv. film »Mazurka ljubavne«, 23. aprila: »Eva noče spati«. Semič: 23. aprila: franc. barv. film »Portugalske perice«. 24. aprila: ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji v Ljubljani. Avto-moto društvo v Novem mestu bo razprodalo rabljene osebnih avtomobilov, motorje in rezervne dele. Dražba bo 21. aprila ob 15. uri v garaži društva v Gotni vasi. Konjerejeci — Imam državnega zvečnega tekega tipa. Ker je plemenita doba od marca do konca junija, vabim interese, naj se zglasijo pri Januru Keku, Ljuba 2. Trebinje — prepart cvetnega prahu in matičnega mlečka — (Gelée Royale) garantirano znatno stabiliziran, proizvod Melkron (Zavod za čebelarstvo — Kani) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

Artiški mladinci za prvi maj

V Artičah so mladinci marljivo pripravljajo za praznovanje prvega maja. Takrat bo tam igrala igralna družina, ki se bo na mladinskem tekmovanju najbolj izkazala. Razen tega bodo v Artičah 16. aprila gostovali mladinci iz Dobove.

Na rednem sestanku so se pogovorili o treningu za strelce, ki ga bodo izvedli še ta mesec. Tudi šahisti se bodo pripravljali. Obljubili so, da se bodo tako dobro pripravili, da na tekmovaljih ne bodo med zadnjimi. Uredili bodo tudi igrišče.

Pionirji in mladinci artiške šole pa se že dalj časa pripravljajo na uprizoritve pravilne igranje »Kekec«. Tovarišica Golobova, ki mladim igralcem pomaga, je do zdaj nastudirala že več lepih iger. Martin Zupančič

Novo v trebanjski občini

MIZARSTVO »HRAST« IZ SENTLOVRENCA je doseglo lani 15 milijonov bruto produkta ali tretjino več kot predlanskim. Letošnji proizvodni plan pa je 21 milijonov dinarjev. Povečanje bodo dosegli predvsem zaradi boljše organizacije dela. Strojev ne bodo imeli letos nič več kot lani, pač pa bodo zaposlili še 3 ali 4 delavce, medtem ko dela zdaj pri mizarstvu 20 ljudi.

V tovarni silvalnih strojev »Mirna« na Mirni so imeli pretekli mesec sindikalni občni zbor. Na njem so se delavci pogovorili o uspehih in težavah, ki spremljajo novo proizvodnjo. Razpravljali so o delovnih prostorih, ki so neprimerni, sanitarijah, stanovanjih in težavah pri delu. Tudi dosedanj način nagrajevanja ni pokazal posebnih rezultatov. Po novem bodo nagrajevali po enoti izdelka delavce posameznih oddelkov oziroma skupin podjetja. Izvolili so tudi novo upravni odbor sindikalne podružnice.

Novomeška kronika

Ura na novomeškem rotovžu je bila že mnogokrat predmet kritik. Mnenja Novomeščanov je, naj uredno popravijo ali pa odstranijo, ker v sečanjem stanjju dela mešanom sramoto. Tudi topolmer na rotovžu, ki je pokvarjen in že dolgo ne kaže več prav, privezan z »naščno« »spago«, mestu in občinski stavbi ni v okviru.

Milnuj ponedeljek so po več kritikah in intervencijah končno je začeli popravljati cesto do blakov nad milni. V enem samem dopoldnevu je bila vsa posuta z gromozom. Ali ne bi lahko že pred letom dni tega napravili! — Odpadlo bi precej nepotrebnega godrnjanja na račun občine.

Vodnjak, ki smo ga komaj pred nekaj leti postavili na Glavnem trgu v okviru, je deloval le malo časa. Letos je klub dalj časa trajaločemu letnemu vremenu še vedno suh, otroci pa se na dnu vodnjaka igrajo. K navedenim dejstvom je vsak komentiral odveč... — Gibanje prebivalstva: poročili so se: Leopold Matoh, uslužbenec in Milhaela Smuk, bolnišnica stročevna, oba iz Paderskeve 23; Anton Springer, čevljarški pomočnik iz Novega trga 9 in Ana Stampfel, delavka iz Ljubljane.

Planinsko društvo Novo mesto vabi vse planince in ljubitelje planin na redni letni občni zbor, ki bo v sredo, 26. aprila 1961, ob 19.30 v dvorani Zavoda za izobraževanje odraslih (v novi Valjenški šoli v II. nadstropju). Dnevni red bo naslednji: 1. Predavanje: Krka, Novo mesto—Gorjanec (120 barvnih diapozitivov). 2. Občni zbor z občinskim dnevnim redom. Planince in ljubitelje planin vabimo, naj se obnega zbra zanejiljivo udeležijo PLANINSKO DRUŠTVO NOVO MESTO

V TEM TEDNU NAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek, 20. aprila: Božidar Sobota, 22. aprila: Leonida Nedelja, 23. aprila: Voljo Ponedeljek, 24. aprila: Juri Torek, 25. aprila: Marko Sreda, 26. aprila: Zdeslav

KINO

Cromelli: 21. in 22. aprila: amer. barv. film »Aleksander Veliki«, 23. in 26. aprila: franc. barv. film »Buriaki iz Volge«. Dol. Toplice: 22. in 23. aprila: amer. bilim film »Sedem nevest za sedem bratov«, 26. aprila: amer. film »Divjalo na morišču«. Kostanjevica: 23. aprila: ameriški barv. film »Davy Krokot«, 24. aprila: jap. barv. film »Strelja Japonike«. Metilica: 22. in 23. aprila: angl. film »Beatrice Cenci«, 23. aprila: amer. bilim »Ladjia, ki je umrla od strahu«. Melkron: 22. in 23. aprila: ital. film »Lepe, a siromašne«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemško-poljski barvni film »Planet smrti«, od 25. do 27. aprila: češko-bolgarski barv. film »Labakan«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemški barv. film »Mazurka ljubavne«, 23. aprila: »Eva noče spati«. Semič: 23. aprila: franc. barv. film »Portugalske perice«. 24. aprila: ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji v Ljubljani.

KALOGLASI

Poceni prodam Vespo. Vprašajte v pisarni, Novi trg 4, ali na telefon 66, Novo mesto. Odlčno ohranjen avtomobil — Opel Olympia, let 1962 prodam. Naslov v upravi lista (303-61) Motor Danuvia, 125 ccm, prevožen 3.000 kilometrov, zelo ugodno prodam. Sola, Gor. Leskovec, p. Blanca. Prodajam gumo voz, nosilnost do pet ton, brezhuben, Toše Pirc, Gor. Leskovec 20, pošta Blanca. Prodajam dobro ohranjen harmoniko »Flajs« na tri in pol tone. Jaške Ivan, Uršna sela 78. Prodajam moped in moško kolo za gotovino ali ček. Paderskeva 1, Grm, Novo mesto. Prodajam dobro ohranjen dvosedezni moped nemške znamke. — Vprašajte: Kotežnik, Log, Metilica.

OBVESTILA

Gelée Royale — Matični mleček, garantirano znatno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. 25. aprila: amer. bilim film »Sedem nevest za sedem bratov«, 26. aprila: amer. film »Divjalo na morišču«. Kostanjevica: 23. aprila: ameriški barv. film »Davy Krokot«, 24. aprila: jap. barv. film »Strelja Japonike«. Metilica: 22. in 23. aprila: angl. film »Beatrice Cenci«, 23. aprila: amer. bilim »Ladjia, ki je umrla od strahu«. Melkron: 22. in 23. aprila: ital. film »Lepe, a siromašne«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemško-poljski barvni film »Planet smrti«, od 25. do 27. aprila: češko-bolgarski barv. film »Labakan«. Novo mesto — Dom JLA: od 21. do 23. aprila: nemški barv. film »Mazurka ljubavne«, 23. aprila: »Eva noče spati«. Semič: 23. aprila: franc. barv. film »Portugalske perice«. 24. aprila: ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji v Ljubljani.

Bravel in frizerji iz centra Novega mesta obveščajo svoje stranke, da bo od 1. maja dalje nedeljsko delo ukrajeno, ob ponedeljkih pa bodo brivsko-frizerski saloni odprti v letnem času od 7. do 11. ure, pozimi pa od 8. do 12. ure.

ZAHVALE

Po težki in dolgotrajni boleznit nas je zapustil naš dragi ata, stari ata in stric FRANC POLJANEC iz Gor. Lakočnice pri Novem Mestu. Iskreno se zahvaljujemo vsem darovalcem vrniti in cvetja.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Kamin iz Rožnega vrha — dekle, Ana Strmika iz Repe — dve deklici, Marija Ravh iz Uršnih sel — dečka, Justi Sotler iz Litiče — dekle, Marija Zajc iz Ivanje vasi — dečka, Sletka Grabnar iz Petrove vasi — dečka, Pia Kolinger iz Gor. Straz — dekle, Marija Čelič iz Uršnih sel — dečka, Marija Gorčenič iz Gor. Ajdovca — dekle, Pavla Perhaj iz Brumce — dekle, Marija Justič iz Sentjanža — dečka, Anica Bukovec iz Lraz — dekle, Ronalija Kartuš iz Cromolja — dečka, Marijeta Metelko z Vrha — dekle, Amalija Anželj z Vrha — dečka.

Semiški pionirji so marljivi

Ze večkrat sem brala v časopisu in tudi poslušala po radiu, kaj delajo pionirji drugod, predvsem pa o podmladku RK in pionirskih zadrugah. Zato sem sklenila, da bom tudi jaz o našem delu kaj napisala. Lani smo v Semiču ustanovili pionirsko zadrugo. Za to se moramo zahvaliti upravitelju šole tov. Metodu Plutu. Na ustanovnem sestanku smo zbrali res vsi pionirji semiške šole. Izvolili smo predsednika, tajnika in blagajnika. Razredne predstavnike pa je izvolil vsak razred zase. Sprva je bila zadruga še bolj slabo razvita, letos pa kar lepo napreduje. Na zemlji, ki smo jo dobili od KZ v Semiču bomo spomladi posadili hibridna koruzo in krompir. Pri tem nam bo pomagala KZ. Lani smo obdelovali le šolski vrt. Tam smo imeli posejano

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 22. APRIL: 5.00 do 8.00 Dobra jutro (pisani glasbeni spored) — 5.10 do 5.30 Neke domačije, 8.05 Glasba ob delu, 8.25 Pol ure španje, 8.55 Radijski šola za nižjo stopnjo, 9.25 Radii bi vse zabavali, 10.15 Anton Lovrenc: Pesem jeseni, 10.40 Angliščina za mladino, 10.55 Orglice in orgle, 11.00 Po svetu žarje, 11.30 Pionirski tednik, 11.50 Otroci taborijo pesmi, 12.00 Trio Rudi Bardorfer — 12.15 Kmetijski nasvet, 12.23 Zabavne opoldnjski spored, 13.15 Prvo-

MAJŠKI KOLENDAR

zlasti pa krajevnemu odboru ZB Birčna vas, godbi in pevcom »Dušan Jereb« iz Novega mesta, občinskemu odboru Zveze vojaških veteranov in prijateljev vojskomo oddelku novomeške bolnišnice, govorniku za poslovalne besede ter vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Zaljubljeni Pepeca in Stefan Jenik, sin Jože s družino, hčerka Jožica z družino in brat Jože z družino.

KALOGLASI

Poceni prodam Vespo. Vprašajte v pisarni, Novi trg 4, ali na telefon 66, Novo mesto. Odlčno ohranjen avtomobil — Opel Olympia, let 1962 prodam. Naslov v upravi lista (303-61) Motor Danuvia, 125 ccm, prevožen 3.000 kilometrov, zelo ugodno prodam. Sola, Gor. Leskovec, p. Blanca. Prodajam gumo voz, nosilnost do pet ton, brezhuben, Toše Pirc, Gor. Leskovec 20, pošta Blanca. Prodajam dobro ohranjen harmoniko »Flajs« na tri in pol tone. Jaške Ivan, Uršna sela 78. Prodajam moped in moško kolo za gotovino ali ček. Paderskeva 1, Grm, Novo mesto. Prodajam dobro ohranjen dvosedezni moped nemške znamke. — Vprašajte: Kotežnik, Log, Metilica.

KALOGLASI

Poceni prodam Vespo. Vprašajte v pisarni, Novi trg 4, ali na telefon 66, Novo mesto. Odlčno ohranjen avtomobil — Opel Olympia, let 1962 prodam. Naslov v upravi lista (303-61) Motor Danuvia, 125 ccm, prevožen 3.000 kilometrov, zelo ugodno prodam. Sola, Gor. Leskovec, p. Blanca. Prodajam gumo voz, nosilnost do pet ton, brezhuben, Toše Pirc, Gor. Leskovec 20, pošta Blanca. Prodajam dobro ohranjen harmoniko »Flajs« na tri in pol tone. Jaške Ivan, Uršna sela 78. Prodajam moped in moško kolo za gotovino ali ček. Paderskeva 1, Grm, Novo mesto. Prodajam dobro ohranjen dvosedezni moped nemške znamke. — Vprašajte: Kotežnik, Log, Metilica.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 19. do 17. aprila je bilo rojenih 11 dečkov in 17 deklic. Porodili so se: Toše Pirc, delavec iz Marja Orehka, in Alojzija Udovč, delavka iz Zajčjeva vrha; Vincenc Moze, delavec iz Pleberčar, in Franciška Gasper, delavka iz Birčne vasi; Jože Ban, šofer iz Vel. Brumice, in Vida Sedelji, uslužbenka iz Semiča; Franc Reček, strojni inženir iz Makovca, in Ana Kic, delavka iz Potočne vasi. Umrli so: Katarina Rantar, gosposinja iz Sevnice, stara 49 let; Jože Kamšek, kmet iz Sadinje vasi, star 83 let; Janez Mavzar, upokojenec iz Igljenika, star 74 let; Marija Bukovec, učiteljica iz Gor. Mraševega, stara 73 let.

IZ NOVOOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Kamin iz Rožnega vrha — dekle, Ana Strmika iz Repe — dve deklici, Marija Ravh iz Uršnih sel — dečka, Justi Sotler iz Litiče — dekle, Marija Zajc iz Ivanje vasi — dečka, Sletka Grabnar iz Petrove vasi — dečka, Pia Kolinger iz Gor. Straz — dekle, Marija Čelič iz Uršnih sel — dečka, Marija Gorčenič iz Gor. Ajdovca — dekle, Pavla Perhaj iz Brumce — dekle, Marija Justič iz Sentjanža — dečka, Anica Bukovec iz Lraz — dekle, Ronalija Kartuš iz Cromolja — dečka, Marijeta Metelko z Vrha — dekle, Amalija Anželj z Vrha — dečka.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

IZ BREZISKE PODOBNISNICE

Pretekli teden so v breziški porodnišnici rodile: Milena Rudman iz Skopje — dečka, Slavka Kalin iz Skopje — dečka, Erida Petrič iz Krškega — dekle, Aleksandra Pečnik iz Sentjanža — dekle.

MAJŠKI KOLENDAR

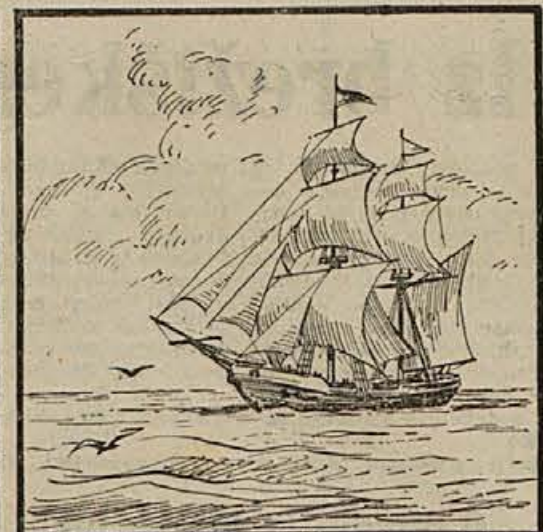
zlasti pa krajevnemu odboru ZB Birčna vas, godbi in pevcom »Dušan Jereb« iz Novega mesta, občinskemu odboru Zveze vojaških veteranov in prijateljev vojskomo oddelku novomeške bolnišnice, govorniku za poslovalne besede ter vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Zaljubljeni Pepeca in Stefan Jenik, sin Jože s družino, hčerka Jožica z družino in brat Jože z družino.

KALOGLASI

Poceni prodam Vespo. Vprašajte v pisarni, Novi trg 4, ali na telefon 66, Novo mesto. Odlčno ohranjen avtomobil — Opel Olympia, let 1962 prodam. Naslov v upravi lista (303-61) Motor Danuvia, 125 ccm, prevožen 3.000 kilometrov, zelo ugodno prodam. Sola, Gor. Leskovec, p. Blanca. Prodajam gumo voz, nosilnost do pet ton, brezhuben, Toše Pirc, Gor. Leskovec 20, pošta Blanca. Prodajam dobro ohranjen harmoniko »Flajs« na tri in pol tone. Jaške Ivan, Uršna sela 78. Prodajam moped in moško kolo za gotovino ali ček. Paderskeva 1, Grm, Novo mesto. Prodajam dobro ohranjen dvosedezni moped nemške znamke. — Vprašajte: Kotežnik, Log, Metilica.

KALOGLASI

Poceni prodam Vespo. Vprašajte v pisarni, Novi trg 4, ali na telefon 66, Novo mesto. Odlčno ohranjen avtomobil — Opel Olympia, let

41. Na krmi, na zadnjem delu ladje, so nam uredili ležišča in tjakaj so pridno kot mrvilci prenašali postelje in strelivo. Poslednja dva mornarja sta pripeljala na ladjo Dolgega Johna. Silver se je hudoval zaradi kapitanovih povelj: »Zakaj to preseljevanje? Preključna stvar, zamudili bomo plimo! Tedaj se je oglasil kapitan: »Moje povelje. Pojdite v kuhinjo in pripravite kosilo!« Tudi mene je napodil. Slišal sem ga, kako je rekel zdravniku: »Na svoji ladji ne bom nikogar pestoval in ne bom trpel lenuhov!«

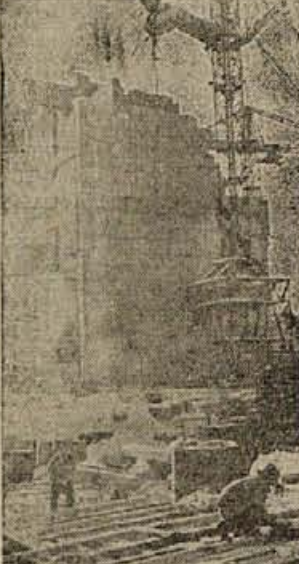
42. Zdravniku je bil kapitan všeč, mr. Trelawney in meni pa je bil zoprni kot ne vem kaj. Vso noč smo pridno delali. Zjutraj navezgodaj smo dvignili sidro. Ko so navijali vrteno, je prišel na krov tudi Silver. Mornarji so mu klicali, naj zapoje njihovo staro pesem. Silver je, oprt na bergljo, zdajci zapel: »Petnajst mož na zaboju mrtvega moža«. Za njim so se oglasili mornarji in se po taktu uprli v prečke vrtena. Sidro je obviselo pod ladijskim nosom in »Hispaniola« je odplula proti otoku zakladov.

43. Kapitan je zelo malo cenil podčastnika Arrova in res ga mornarji niso ubogali. Komaj so bili na odprtem morju, že je prihajal na krov pijan kot čep in besede so se mu zaikale. Neko viharo noč je, ne da bi kdo sploh opazil, zdrknil s krova in utonil. Zamenjal ga je sposoben mornar Job, dober zaupnik Johna Silverja. Silver je ves dan skakljal po kuhinji in neutrudno skrbel, da je bilo tam čisto kot v škaticli. Krajšal si je čas s papigo, ki jo je imenoval Flint in ki je venomer klepetala: »Zlati piastri! Zlati piastri!«

44. Kapitan je hvalil Hispanolo, da je zvesta in poslušna, ali vselej je pristavil: »Nismo še doma in tale vožnja mi ni prav nič všeč.« Mr. Trelawney je vselej zaničljivo obrnil hrbet, kadar je kapitan takole govoril. Kapitan je tudi negodoval, ker je mr. Trelawney ukazal postaviti sredi krova kad z jabolk, da so jih jemali, če se jim je ljubilo. Kapitan ni hotel razvijati moštva, toda kot boste videli, nam je prav ta kad rešila življenje. Nekdo po sončnem zahodu sem si zaželel jabolk.

Iz sovjetskega filma »Balada o vojaku« poznamo igralko J. Frohorenkovo (na sliki), ki je zdaj dobila glavno vlogo v novem filmu J. Raismana »Je to ljubez«.

V Sovjetski zvezdi gradijo bližnu Stalingrada tako imenovano Belojarsko atomsko centralo. Na sliki je videti zgradbo, v kateri bo deloval velik atomski reaktor.

V glavnem so po vsem svetu množice nerazpoložene proti uvajanju vojaških oporišč posebnih velesil. Slika kaže demonstracijo prebivalstva znanega oporišča ameriških atomskih podmornic na Skotskem Holly Lochu proti ameriškim atomskim podmornicam, ki nosijo atomske rakete tipa Polaris.

Marijano v filmu Kozaki po letolmenškem Tolstojevem romanu igra znana sovjetska igralka E. Kirilenkova, ki je velika obet sovjetskega filma.

Nov vozni red: ODHOD ZA VESOLJE

Clovek je prestopil prag vesolja 12. aprila 1961. Datum, ki nesporno pomeni vsek clovekov civilizacijsko-tehnične zgodovine, datum, s katerim cloveštvo začinja novo dobo — vesoljsko dobo, kozmični vek. Kajpako bi bilo preuranjeno misliti, da bomo že v kratkem poletavali ljudje od planeta na planet kot metuljčki, se vozili na Luno kot solarji na izlet. Toda velja, da je izdan nov »vozni red«, da se cloveštvo odprta trasa v vesoljski prostor. In velja, da je cloveštvo v nekaj takorekoč kratkih letih doseglo v tej smeri uspehe, katerim se ni moglo približati v dolgih tisočletjih. Cudovita clovekova zmaga. Kajti to je res zmaga cloveka, cloveštva. Zmaga, na katero je posamezni clovek ali posamezna nacija dala le svojo piko.

le skromen »skokec« v višino. Vabil ga je in ga vabi prostor, ki nima meja, prostor »kjer krožijo sonca in merijo čas.«

4. oktobra 1957 smo dobili prvi umetni satelit »Sputnik I.« Danes jih kroži v vesolju- skem prostoru okrog zemlje že cela jata, »Lunik III« je pristal na Mesecu, »Lunik I« se je spremenil v Sončev satelit, kozmična ladja »Venusik« potuje proti Veneri. Vesoljski »vozni red« že pospešeno in precizno velja in posluje. In tako rekoč nenadejano, dosti prej, kot so si ljudje obetali, je tudi že clovek (besedo clovek bi res morali, kot pravi Gorki, pisati z veliko začetnico) poletel v vesolje, pa ne samo poletel, temveč se tudi srečno vrnil.

Major Gagarin, prvi clovek v vesolju, je 12. aprila letos poletel s kozmično ladjo okrog Zemlje. Pot je premeril v 89 minutah, pri čemer je letel v višini med 175 in 202 km.

Jurij Gagarin je ime prvega kozmonavta, vesoljoplovca. To je 27-letni pilot, sovjetski državljani. Prvi clovek, ki je s fantastične višine 300 kilometrov utrl, kako se v prostoru nad njim in pod njim sode naša »mamica« Zemlja. Sto osem minut je trajal ves polet, manj kot od zajtrka do predjuznika. Gagarin je v vesoljski ladji »Vzhod« v tem času obletel vso Zemljo in spet varno pristal na domačih tleh.

Ime Jurija Gagarina in njegove vesoljske ladje »Vzhod« res ne bo nikoli pozabljeno. Kakor je »Lajka« preizkusila in preverila pot za clovekov polet v kozmos, tako je Gagarin utrl in preveril pot za vse bodoče kozmonavte in Ikarov mitološki sen je uresničen. Prvi clovekov vstop v vesoljske prostore je očito pokazal, da je cloveštvo resnično na pragu povsem nove dobe. Kajti osvabljanje vesolja daleč prekaša meje same znanosti in tehnike. Zajelo bo vsa področja življenja in duha. Veliki sovjet-

ski učenjak Leonid Sedov, s čigar imenom so tako tesno povezani vsi Sputniki in vse sovjetske rakete, pravi:

»Clovekov polet v kozmos pomeni skrajni rezultat dolgih priprav in velikanskega dela sovjetskih znanstvenikov, inženirjev in delavcev. Prvi clovekov polet v vesolje je istega pomena, kakor je bil prvi avionski let bratov Wright. Vesoljski polet cloveka je vzgojinski korak ne samo v razvoju raziskav vesolja, temveč tudi v razvoju kulture in znanosti.«

Tisočletja so svetovi nad nami kot ljubke zvezdice in zvezde pozdravljale Zemljo in cloveka. Pred devetimi dnevi pa se clovek dvignil v vesoljstvo in jim prinesel v njihov »stanovanjski prostor« prvi pozdrav cloveka!

Riž je na prvem mestu

Koliko živil nam daje vsako leto svetovno poljedelstvo? Kajpako moramo že po ustaljeni navadi omeniti najprej pšenico. Strokovnjaki cenijo, da pridelajo na svetu vsako leto nad 15 milijonov vagonov pšenice. Največ v azijskih deželah, posebno na Kitajskem, v Indiji in v Turčiji. Največ

pšenice na svetu pa pridelajo v Sovjetski zvezi. Pridelave koruze je nekaj večji od pšenice. »Koruznega« prvenstva pa nima Azija, ampak Severna Amerika — okrog 9 milijonov vagonov na leto.

V pridelovanju riža so kajpako na prvem mestu Kitajci, za njimi Indija pa Japonska in Pakistan. Po svetovni letini je riž pred pšenico in koruzo — okrog 2 milijonov vagonov ga pridelajo na svetu vsako leto.

V svetovnem merilu pridelajo največ krompirja Rusi, takoj za njimi so Poljaki. Poljska vsakoletna letina krompirja je štirikrat večja kot v ZDA in dvajsetkrat večja kot v Jugoslaviji.

Orjaški hladilnik

Sovjetski znanstveniki so ugotovili, da pokriva Antarktiko (ozemlje Južnega tečaja) povprečno nad 2 tisoč metrov debela gmeta ledu. Največja debelina ledu, ki so jo doslej izmerili nad to kopnino, je 4200 metrov.

Elektronski »šivankar«

Za britansko konfekcijsko industrijo so izdelali poseben stroj, ki v šestih minutah ukroji in sešije moško obleko. Stroj je povsem avtomatičen, usmerjajo pa ga »elektronski možgani«.

Nemi bodo spregovorili

Ameriška tovarna »Bell« je dala v prodajo novo napravo, veliko kot brivski aparat. Clovek, ki je nem, »govori« v to napravo oziroma le giblje z ustnicami in jezikom; s tem vzbuja vibracije, ki jih aparat spremeni v glasove.

Zanimivosti iz trgovine

V naši državi imamo približno 40 tisoč trgovin. Statistiki so vzeli enoletno prodajo in nanizali nekaj zanimivih števil. Vsak delovni dan prodajo v vseh jugoslovanških trgovinah približno 83 tisoč parov nogavic. Na leto: 7 milijonov parov čevljev, 2 in pol milijona parov sandal in okrog 6 milijono-

nov parov opank, 250 tisoč štedilnikov in železnih peči, 280 milijonov škatlic vžgalice (930 tisoč na dan), 1500 vagonov tobaka, 150 tisoč garnitur pohištva, 200 tisoč radijskih sprejemnikov, 7 milijonov zarnic, 100 milijonov metrov bombaznih tkanin, 30 milijonov metrov svilenih in volnenih tkanin.

Okrog 10 milijard dinarjev potrošimo Jugoslavo letno za porcelan in steklene predmete, vina popijemo nad 40 milijonov litrov in mleka okrog 80 milijonov litrov . . .

Vozila v mestnem prometu

Za promet v Beogradu skrbijo 108 tramvajev s 40 prikolicami, 169 avtobusov z 10 prikolicami in 119 trolejbusov; v Zagrebu: 102 tramvajev s 100 prikolicami in 66 avtobusov; v Ljubljani: 30 trolejbusov in 66 avtobusov.

Naše rečno ladje

21 potniških ladij, 44 parnih vlačilcev in 139 motornih, 23 motornih tovornih ladij, 70 tankov in 463 šlepov — toliko plovilnih »vozil« ima rečna flota Jugoslavije. Leta 1959 so naše rečne ladje prevozile nad pol milijona potnikov in 4,640.000 ton blaga. Samo promet beogradskega pristanišča je znašal 1,751.587 ton.

Pigmejci v Kongu

V pragozdovih osrednjega Konga živijo pigmejci plemena Aku, katerih povprečna višina je 130 cm. Bivališča si uredijo iz suhega listja, ukvarjajo pa se z lovom in ribolovom. Za orožje imajo puščico in lok. Raziskovalci računajo da je teh pigmejcev še okrog 100.000. Navečja starost, ki jo dosežejo, je 40 let.

NEKAJ OKROGLIH

IZ OTROŠKIH UST

»Veš, mama, ti si rekla, da sedi stric Tone tetti Marti na vratu. Jaz sem bil pa tam, pa sem videl, da sedi na stolu.«

SOLARSKI POMENEK

»Kam je neki bliže: na Luno ali v Afriko?«
»Kako trapasto vprašaj! Na Luno je bliže, saj jo vidimo, Afrike pa ne.«

SKRB ZA FRIZURO

Dekle na klopi v parku: »Prosim vas, bodite spodobni pa me ne prijemajte za lase.«

— Bilo je treba veliko trdnosti, toda končno mi je uspelo nehati iskati načina, kako bi opustil kajenje . . .

ZMOTA

»Tako rada bi poskusila ti stole lepo krilo, ki ga imate v tulošbi.«
»Hm, to bo malo težko,« pravi prodajalec, »veste, tisto krilo, temveč senčnik za namizno svetilko.«

NI NEVARNO

»Ivanček, ne smeš se igrati s kladivom, se boš udaril po prstku!«
»Ne bom se, ne, mamica, saj bo Tina držala žebelj.«

— Jezi ga, ker si mu prevzel delo in ti glodaš kosti!

Dečka sta bila tako mirna, da se je Gorčakov preplašil. Le kaj nameravata? Da ne bi eden šel v bližnjo vas po ljudi? Kaj naj naredi z njima? Naj ju pobije, opremo zakoplje, čoln pa potopi? Toda začela bi se preiskava. Pred tednom dni bi to še šlo, zdaj pa vsak čas doma pričakujejo, da se dečka vrmeta. Pač pa bi lahko zjutraj povzročil »katastrofo«. Ljudje bodo videli, da so se potopili. Priče bodo potrdile, da se je zgodilo po naključju. Dečka bodo potegnili iz vode, on bo pa skušal doplovati do obale pa v gozd in potem ga lahko iščejo, kolikor se jim zljubi . . .

Zjutraj je Gorčakov opazil, da se Saša ukvarja s puško. Doslej se je ni niti dotaknil. »Se pripravljate za lov?« je vprašal Gorčakov.

Nenadoma je Gorčakov skočil v vodo. Na obali je nekdo krčkil.

»Zarjavela je, pa jo čistim.« je potihno odgovoril Saša.

DESETO POGAVJE

»Sem, Kaj želite?«
»Tovariš podpolkovnik, pišem se Ivanov in sem pravkar prišel iz Krute gore.«
Malahov ga je pozorno pogledal in rekel: »Nadaljujte, prosim.«
»Rad bi vas vprašal,« je rekel Ivanov, »od kod je podatek, da so geologa Tropinina ustrelili?«
»Iz arhiva Gestapa,« je začudeno odgovoril podpolkovnik Malahov.
»In kdaj?«
»Novembra 1941.«
»Novembra 1941...« je počasi ponovil Ivanov, nato pa odločno dodal: »Ni mogoče.«
»Kako da ne?«
»Jaz sem ga videl leta 1942 v Osviečimu. Videl na lastne oči. Mene so peljali iz sobe za zasliševanje, Tropinina pa ravno takrat noter . . . Tukaj nekaj ni v redu.«
»Ali ste ga samo enkrat srečali?«
»Da, ali to mi zadostuje, ker sem Tropinina dobro poznal, saj sva bila skupaj v zadnji ekspediciji. Jaz sem iz taborišča ušel in sem bil potem na Poljskem komandant partizanskega odreda.«
»Tako . . . Vi ste verjeti, da se niste zmotili?«
»Ne, ne! Kasneje smo zvedeli, da so Tropinina poslali v Majdanek. To je bilo 1943.«
»Najlepša hvala, tovariš Ivanov! Mi bomo to stvar znova preverili.«
Malahov je odpeljal sinka domov in odšel v pisarno, da znova pregleda spise glede Tropinina. Po dokumentih iz gestapovskega arhiva je bilo razvidno, da so Tropinina ustrelili zato, ker ni hotel delati za Nemce. Malahov je vzel slušalko in telefoniral Galini Arkadjevni.

Kolja je veslal z vso močjo in zaskrbljeno opazoval obalo. Bil je delavnik, zato ni bilo kopalcev.

Ko so sedli v čoln, se je puška kot po naključju znašla zraven mladega Tropinina. Saša se je nasmehnil in rekel Gorčakovu: »Za mambo bi rad ujel zelenega detlja. Je tako lep, toda pri nas ga le redko vidiš.«

»Mislili, da ga boš našel?« je rekel Gorčakov in otipal v žepu majhen revolver. »Je premajhen . . .«

Tukaj je tekla reka v rahlem ovinku in predkal jo je širok podrt jez. Vsač čas bodo za ovinkom zagledali vas, pod njo ob reki je vaški pašnik, kjer so zmeraj pastirji, čez reko pa prevažajo brod.

Za ovinkom so zaslišali šum reke, ker je voda vdrla skozi široko špranjo v jezu. Čoln je zajela brzica.

Saša je na pol vstal. Na nasipu ni bilo nikogar, brod pa je peljal čez reko nekli avtomobil, ob ograji je stalo veliko ljudi, s hriba nizdol je prihajal motorist.

»Ko bomo pripluli do broda, bom rekel, naj ustavi,« se je odločil Saša, se usedel na klopec, puško pa si položil na kolena.

Čoln je zdrsil skozi poklino v jezu, butnil ob skalo, pa spet srečno zaplul proti velikim koreninam, ki je štrlela iz vode blizu obale.

Čoln je treba obrniti na bok, da se bo razbil ob koreninah, si je rekel Gorčakov. Preračunal je vsak gib, potem pa je rekel Kolji: »Zlekni se!« Nasmehnil se je ob misli, kako bo Koljo udarilo veslo, ko bo čoln butnil ob korenino in se pripravil za skok.

Deroča voda je naglo nesla čoln proti velikanski črni korenini. »Zdaj!« se je veselil Saša. Se pogledati se ni upal na brod; da se ne bi izdal pred Gorčakovim. Reka je grgrala in potuhnjeno hrumela.

»Rad bi govoril z vami, Galina Arkadjevna. Bi lahko takoj prišel k vam?«
»Ko je podpolkovnik slišal vse, kar je žena vedela o možu, jo je zaprosil še za njegova pisma.«
»Ničesar nimate več? Morda kake zapiske, rokopise? Morda dnevnik?«
»Nimam,« je žalostno odgovorila Galina Arkadjevna. »Samo tole beležnico. Dokler je nisem dobila, sem še upala, sama ne vem, zakaj. Zdaj je pa tudi zadnje upanje ugasnilo.«